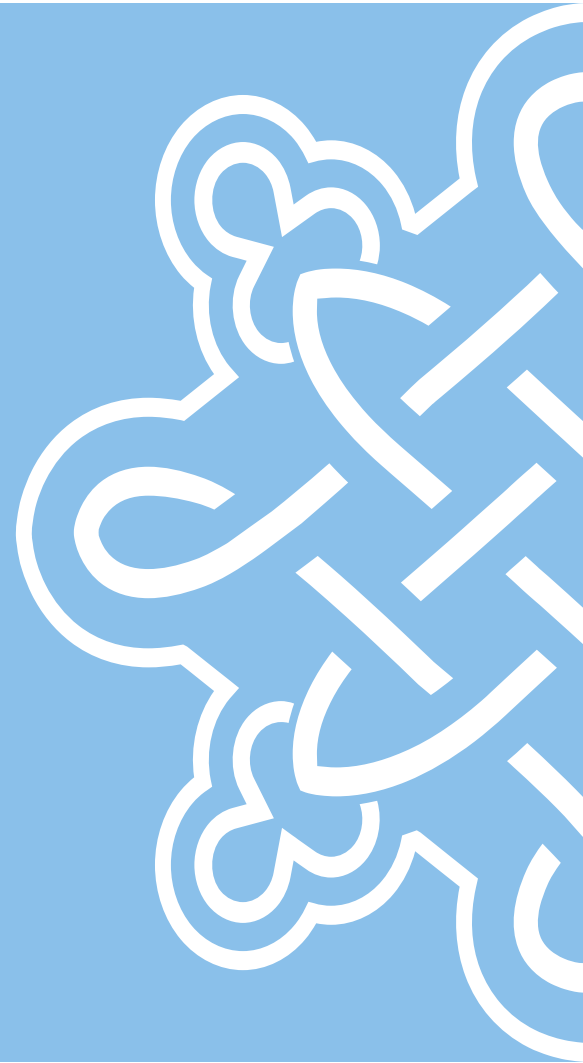

IDŐKÖZI JELENTÉS

2024
ÁPRILIS

Beszámoló az MNB 2024 első negyedévi tevékenységéről

2024
ÁPRILIS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2024. március 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 2939-7987 (on-line)

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	11
3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége	16
4. Szanálás	25
5. Nemzetközi tartalékok	26
6. Készpénzlogisztikai tevékenység	27
7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	31
8. Az MNB statisztikai tevékenysége	32

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács 2024 első negyedében is szoros figyelemmel követte a globális és hazai gazdasági, pénzügyi folyamatokat. 2023 negyedik negyedében az EU gazdasága 0,2 százalékkal bővült az előző év azonos időszakához képest. A visszafogott növekedés mögött elsősorban a bizonytalan fogyasztói hangulat és a korábbi energiaválság tartós hatásai álltak. A rövid távú európai növekedési kilátásokat továbbra is lefelé mutató kockázatok övezték, amit az általánosan feszült geopolitikai helyzet tovább fokozott. Ugyanebben az időszakban az amerikai GDP 3,1 százalékkal emelkedett éves összevetésben, míg Kínában 5,2 százalékos éves növekedést regisztráltak. Az eurozóna inflációja februárban újra mérséklődött, ugyanakkor a korábbi gyors dezinfláció széles körű lassulása volt megfigyelhető. Az Egyesült Államokban az infláció a jegybanki célt továbbra is meghaladva 3 százalék felett ingadozott. A világgazdasági kereslet gyengülése és a nyersanyagárak korábbi éveknél alacsonyabb szintje előretételezve is mérsékelt inflációs ráták irányába mutattak. A vörös-tengeri konfliktus ugyanakkor fennakadásokhoz vezethet a globális értékláncokban, a szállítmányozási költségek újbóli emelkedését okozva.

Az elmúlt negyedévben összességében változékonyan alakult a globális befektetői hangulat. Az elmúlt időszak során a nemzetközi piacokon az eszközárak alakulásában a globálisan meghatározó jegybankok kamatpolitikájával kapcsolatos várakozások játszottak elsősorban szerepet. A jegybankok döntéshozóinak nyilatkozatai, valamint a vártnál magasabban alakuló amerikai és eurozónás inflációs adatok alapján a piaci szereplők későbbre halasztották a kamatcsökkentési ciklusok kezdetére vonatkozó várakozásaikat. Továbbá a közel-keleti geopolitikai konfliktusok továbbra is jelentős kockázatot jelentettek, valamint a piaci szereplők ezek mellett kiemelt figyelmet fordítottak a makrogazdasági adatközlésekre és a kínai gazdasággal kapcsolatos aggodalmakra.

Az Egyesült Államokban a Federal Reserve (Fed) 5,25–5,50 százalékos szinten tartotta az irányadó ráta célsávját. A jegybanki kommunikáció alapján a kamatpálya elérhette a tetőpontját és még az idei év során megkezdődhet a kamatcsökkentés. A Fed emellett folytatta mérlegének fokozatos csökkentését. Az Európai Központi Bank (EKB) az elmúlt negyedévben nem változtatott az irányadó rátákon. Az EKB elnöke szerint nyáron megkezdődhet a kamatcsökkentés. A jegybank 2024 második felében havonta átlagosan 7,5 milliárd euróval kívánja csökkenteni a PEPP portfóliót, és 2024 végére teljesen lezárna az újrabefektetéseket. A régióban a cseh jegybank márciusban 50 bázisponttal, a februárral megegyező mértékben folytatta a tavaly decemberben 25 bázisponttal megkezdett kamatcsökkentést, ezzel 5,75 százalékra mérsékelte az irányadó rátát. A lengyel jegybank változatlanul, 5,75 százalékon, a román jegybank pedig 7,0 százalékon tartotta az irányadó rátát az elmúlt negyedév során.

2024 elején folytatódott a hazai infláció csökkenése. A fogyasztóiár-index januárban 3,8, februárban 3,7, míg márciusban 3,6 százalékon alakult, így ismét a jegybanki toleranciasávon belülre került az árindex. A maginfláció és az indirekt adóktól szűrt maginfláció márciusban 4,4 százalékra mérséklődött. Az infláció lassulása továbbra is széles körben érzékelhető, amit a fegyelmezett monetáris politika, a kormányzat versenyet erősítő lépései, a visszafogott kereslet, a bázishatások és az elmúlt évinél érdemben alacsonyabb külső költségkörnyezet együttes hatása okoz. Az alapfolyamatokat emellett két ellentétes hatás alakítja. A forint árfolyamának idei év elejétől megfigyelhető gyengülése az importált infláció emelkedésének irányába mutat. Másrészt a hazai reálgazdaság rövid távon gyengébb ciklikus pozíciója dezinflációs hatású. A két hatás eredőjeként az alapfolyamatokat megragadó maginfláció csökkenése a második negyedévben megáll és az év hátralévő részében 4,5–5,0 százalék között alakulhat. Éves átlagban az infláció idén 3,5–5,0, míg 2025-ben és 2026-ban egyaránt 2,5–3,5 százalék között alakulhat.

A hazai GDP 2023-ban 0,9 százalékkal csökkent éves alapon. A 2023. harmadik negyedévi növekedést követően a negyedik negyedévben a hazai gazdasági teljesítmény stagnált. A folytatódó dezinfláció és a reálbér-dinamika pozitívba fordulása miatt a háztartások fogyasztása az előző negyedévekhez képest enyhébb ütemben mérséklődött az év végén. A beruházások csökkenése szintén kisebb mértékű volt a korábbi negyedévekhez képest, amit elsősorban az emelkedő állami fejlesztések támogattak. A mezőgazdaság a 2022. évi aszály után tavaly számottevően magasabb kibocsátást ért el, tompítva a GDP kontrakcióját. A tavalyi év során a hazai kivitel stagnált, míg az import a belső kereslet visszaesésével mérséklődött,

Így 2023-ban a nettó export növekedési hozzájárulása pozitívan alakult. A 2023. évi visszaesést követően 2024 elején lassú fellendülés kezdődött, a hazai növekedés az év második felében élénkülhet. 2024-ben – az infláció tartós mérséklődésével, a reálbérek folytatódó emelkedésével és a bizalom erősödésével – főként a belső keresleti tételek támogatják a hazai GDP fokozatos bővülését. Az exportteljesítményre ellentétes irányú erők hatnak. Az elhúzódóan gyenge európai konjunktúra visszafogja a hazai kivitelt, azonban a folyamatban lévő és az újonnan bejelentett jelentős kapacitásbővítő külföldi közvetlentőke-beruházások idővel élénkítik az exportot. A hazai GDP 2024-ben várhatóan 2,0–3,0, 2025-ben 3,5–4,5, majd 2026-ban 3,0–4,0 százalékkal bővül.

2023-ban a folyó fizetési mérleg éves egyenlege az alacsonyabb energiaárak, az energiafogyasztás alkalmazkodása, valamint a belső kereslet mérséklődése miatt 8 százalékpontnál is nagyobb mértékben javult, és enyhe többletbe fordult. Idén az export és az import volumene közel azonos mértékben bővül, így elsősorban az alacsonyabb energiaárak mellett tovább javuló cserearány javítja a külkereskedelmi egyenleget. Összességében a folyó fizetési mérleg GDP-arányos egyenlege 2024-ben várhatóan enyhén, majd a következő években – az exportpiaci részesedés növekedésével párhuzamosan – nagyobb mértékben javul. Az előrejelzési horizonton így tovább folytatódik a folyó fizetési mérleg többletének növekedése.

Az előzetes pénzügyi számla statisztika alapján 2023-ban az államháztartás eredményzempléletű hiánya 6,7 százalék volt a GDP arányában. A jegybank előrejelzése szerint a költségvetés hiánya a 2023. évihez képest 2024-ben mérséklődhet, amit érdemben támogat az energiaárak csökkenése. Az előzetes adatok alapján a bruttó államadósság a GDP 73,4 százalékára csökkent 2023 végére. Az adósságráta 2024. évi folytatódó mérséklődéséhez és a hazai kockázati megítélés javulásához a kitűzött hiánycélok hiteles elérése is szükséges.

Az elmúlt negyedév során a hazai pénzügyi piacokon kedvezőtlenebb hangulat volt jellemző. Az állampapírpiacon hozamgörbe 3 hónapos és 3 évnél hosszabb szakaszai felfelé, míg a középső szakasza lefelé tolódott. A hosszú oldali hozamok emelkedése mögött alapvetően nemzetközi folyamatok álltak. A rövid bankközi kamatok minden futamidőn mérséklődtek, lekövetve az effektív kamat csökkenését. A forint árfolyama több hullámban gyengült az időszak során. A december végi és január eleji erősödést január második felében gyengülés követte, majd az ezt követő hetekben kisebb ingadozások mellett lényegében nem változott a forint euróval szembeni árfolyama. Február végétől a forint árfolyama újból gyengült, aminek hátterében részben a globálisan meghatározó jegybankoktól várt kamatpályák felfelé tolódása, részben országspecifikus tényezők álltak.

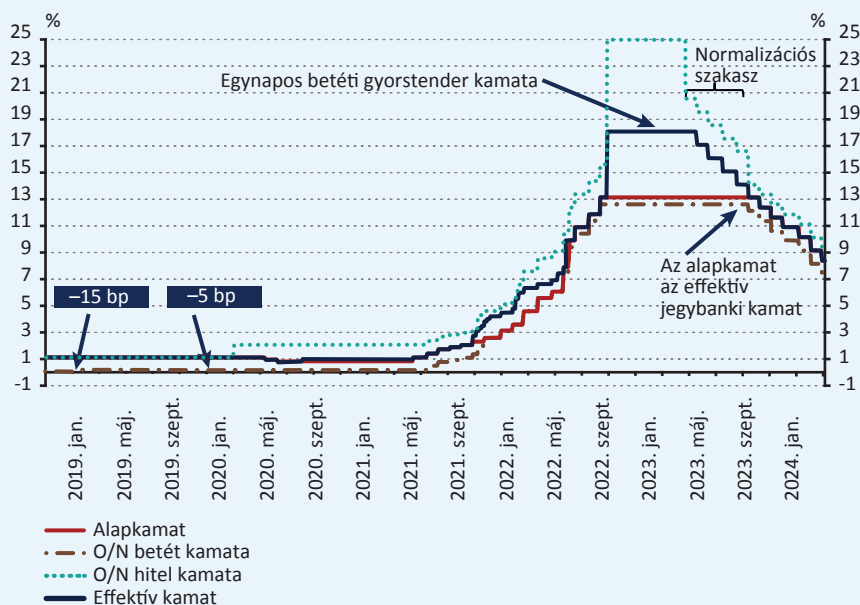
A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés alapelőrejelzése körül három alternatív forgatókönyvet emelt ki. A Tanács kockázati értékelése alapján az alappályát kétirányú inflációs és lefelé mutató növekedési kockázatok övezik. A lassuló globális konjunktúrát feltételező és a fogyasztás lassabb helyreállásával számoló forgatókönyvek megvalósulása esetén az alappályához képest alacsonyabban alakulhat mind a gazdasági növekedés, mind az infláció. A harmadik alternatív pálya megvalósulása esetén a globális defláció megtorpanásának hatására a meghatározó nagy jegybankok monetáris politikája az alappályához képest tovább maradhat szigorú.

2024 első negyedévében a jegybank folytatta a kamatcsökkentéseket. A magyar gazdaságban a defláció erőteljesebben alakult a várakozásoknál, miközben mind a külső, mind a belső keresleti nyomás tartósan alacsony volt. Az ország kockázati megítélése a folyó fizetési mérleg javulása következtében a változékony globális hangulat közepette is tovább javult. Mindez lehetővé tette, hogy a Monetáris Tanács a januári kamatdöntő ülésén az alapkamatot 10,75 százalékról 75 bázisponttal 10 százalékra csökkentse. Februárban a Monetáris Tanács az alapkamat csökkentésének átmeneti gyorsításáról döntött, mely így 100 bázisponttal 9 százalékra csökkent. Márciusban a Tanács megítélése szerint a továbbra is erőteljes és általános defláció lehetővé tette az alapkamat csökkentésének folytatását, ugyanakkor a növekvő pénzügyi kockázatkörülés a februári mértéknél lassabb ütemet indokolt. Ezzel összhangban a Tanács a márciusi kamatdöntő ülésén az alapkamatot 75 bázisponttal 8,25 százalékra csökkentette, az alapkamat körüli változatlanul szimmetrikus +/- 100 bázispontos kamatfolyosó mellett.

Az MNB a negyedév során folytatta a jegybanki eszköztár tavaly ősszel megindult egyszerűsítését. A Monetáris Tanács értékelése szerint a hosszú lejáratú betéti eszköz sikeresen betöltötte stabilizáló szerepét, így a jegybank január 31-i hatállyal felfüggesztette az eszköz alkalmazását. Az MNB számára a monetáris transzmisszió szempontjából kulcsfontosságú, hogy a rövid oldali kamatok minden részpiacon és minden időszakban a Monetáris Tanács által optimálisnak tartott rövid oldali kamatszinttel összhangban alakuljanak. Ennek kiemelten fontos elemei voltak a negyedév során az egynapos FX-swap

tenderek és diszkontkötvény-aukciók, ezért a jegybank a továbbiakban is meghirdeti ezeket az eszközöket. Továbbá a Tanács kiemelt figyelemmel követte az FX-swap piac negyedév végi folyamatait. A pénzügyi stabilitás fennmaradását az MNB a negyedév végén átnyúló naponta meghirdetésre kerülő egynapos FX-swap tendereivel, illetve a heti rendszerességű diszkontkötvény-aukcióival biztosította.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Megjegyzés: Effektív kamatnak tekintjük az egyhetes betét kamatát 2022. október 13-ig, majd azt követően 2023. szeptember 29-ig az egynapos betéti gyorstender kamatát, utána a jegybanki alapkamatot.

Forrás: MNB

A globális dezinflációt övező kockázatok, a nemzetközi befektetői hangulat változékonysága és a hazai infláció év közepén várt átmeneti emelkedése a következő hónapokban óvatos monetáris politikát indokol. A Tanács folyamatosan értékeli a beérkező makrogazdasági adatokat, az inflációs kilátásokat, valamint a kockázati környezet alakulását. A következő hónapokban ezen információk alapján adatvezérelten dönt az alapkamat további csökkentéséről és annak optimális üteméről.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

A monetáris politikai eszköztár 2023. szeptemberi egyszerűsítését követően 2024 első negyedéve során a kötelező tartalérendszer, az egyhetes futamidejű diszkontkötvény és az eurolikviditást nyújtó FX-swap tender támogatta a monetáris transzmissziót. Az MNB eszköztárának további egyszerűsítéseként 2024. január végén kivezetésre került a változó kamatozású, legfeljebb 6 hónapos futamidejű betéti eszköz. Az eurolikviditást nyújtó FX-swap tenderek a teljes időszakban napi, a diszkontkötvény aukciók heti rendszerességgel kerültek meghirdetésre.

A bankrendszeri likviditás fő sterilizációs eszköze a tartalékszámra, amelynek teljes kamatozó részére az MNB egységesen az alapkamatot fizeti. A Monetáris Tanács a januári, februári és márciusi kamatdöntő ülésein az alapkamatot sorrendben 75, 100 és 75 bázisponttal csökkentette. A kamatfolyosó az alapkamat 8,25 százalékra való csökkentésének megfelelően lejjebb tolódott, március 27-től a kamatfolyosó alját jelentő ON betéti kamat 7,25 százalék, míg a tetejének tekinthető ON fedezett hitelkamattal 9,25 százalék.

A monetáris politikai eszköztárat érintő lépések következtében annak működése fokozatosan egyszerűsödött, miközben a jegybanki alapkamat szerepének megerősítésén keresztül transzmissziós hatása javult. Az egyszerűsített eszköztár működési keretében:

- az MNB a tartalékszámra kamatozó részére és a túltartalékolásra egyaránt alapkamatot fizet;
- a kötelező tartalékrendszerben 2024 elejétől a választható ráta megszűnt, a kötelező tartalék havi átlagos adatok alapján történő teljesítésére – először a 2024. januári adatok alapján – a 2024. márciusi időszaktól került sor;
- az MNB 2024.01.31-ével kivezette a változó kamatozású, legfeljebb 6 hónapos futamidejű betéti eszközt;
- a diszkontkötvény kibocsátási árfolyama a mindenkori alapkamathoz igazodik;
- az egynapos (tomnext) futamidejű FX-swap tenderek meghirdetése a 2023. szeptember elejétől megemelt 6 milliárd eurós meghirdetett mennyiség mellett változatlan formában folytatódik, árazása tekintetében a jegybanki kommunikációnak megfelelően a kamatfolyosó alja tekinthető irányadónak.

A JEGYBANKI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE

2024 első negyedében a bankrendszer teljes forintlikviditása (az elszámolási számlák és azonnali fizetési rendszerhez kapcsolódó számlák egyenlege, az egynapos betét és hitel rendelkezésre állás, 2024.01.31-ig a hosszú betétek, valamint az eurolikviditást nyújtó swapok forint lába és a diszkontkötvények nettósított értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 15060 milliárd forintot tett ki. A teljes bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban 14000-15800 milliárd forint között alakult.

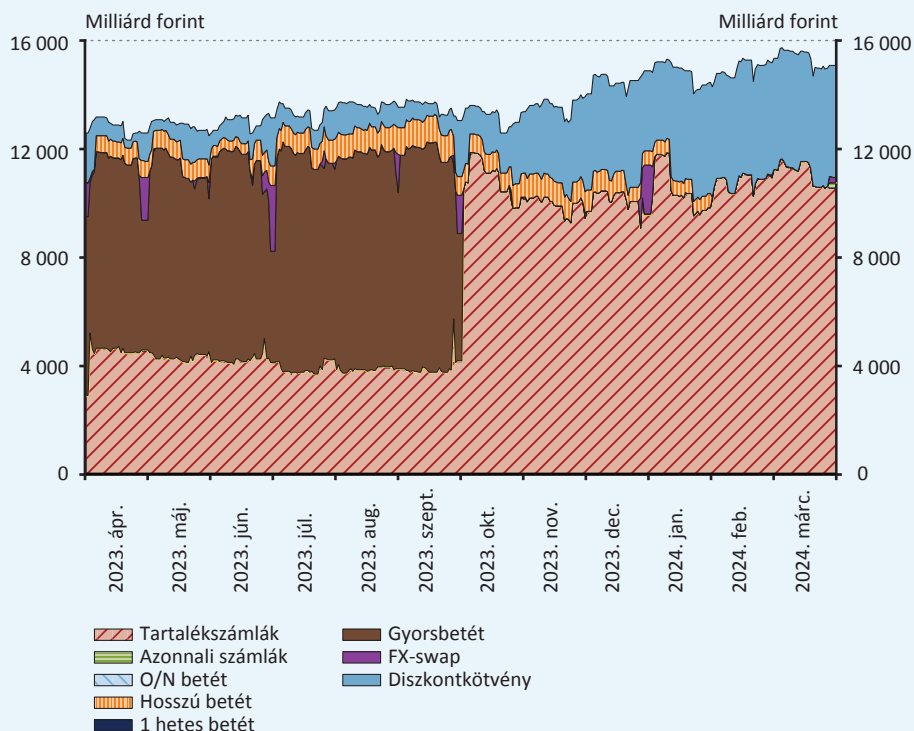
Az időszak folyamán a bankrendszeri likviditás bővüléséhez a költségvetési folyamatokból adódó KESZ-kiáramlás, az MNB műveletei közül pedig elsődlegesen a jegybanki kamatfizetések járultak hozzá. A jegybanki FX-swap tenderek, illetve diszkontkötvény-aukciók likviditásra gyakorolt – szűkítő, majd bővítő – hatása átmenetinek tekinthető. Ezzel szemben a korábbi jegybanki programok amortizációja és a készpénzállomány bankrendszeri likviditást szűkítő hatása volt számottevő. Az MNB negyedév végi tendereit tekintve a 2023. év végéről 2024. év elejére átnyúló diszkontkötvény és az FX-swap tender induló (forint) lábai együttesen 4767 milliárd forinttal, a 2024. első negyedévről a második negyedévre pedig 4352 milliárd forinttal szűkítették átmenetileg a bankrendszeri likviditást.

A bankrendszer tartalékkötelezettsége 2024. január elsejétől 10 százalékos minimálisan tartandó havi és napi tartalékkötelezettség mellett az első negyedévben átlagosan 3863 milliárd forintot tett ki. A Monetáris Tanács 2023. májusi döntése értelmében az MNB 2024 márciusától a kötelező tartalék összegét a tartalékköteles hitelintézetek tartalékalapjába tartozó források tárgyidőszakra vonatkozó átlagos állományai alapján határozta meg a tárgyidőszak utolsó naptári napjára vonatkozó adatok helyett. A döntés értelmében az átmeneti időszakban a kötelező tartalék alapját az MNB a 2023. március 31. napjára vonatkozó statisztikai mérleg állományi adatok alapján állapította meg, így a kötelező tartalék alapja 2024 februárjáig változatlan volt. Az új rendszer technikai indulása 2024. január 1-jén megtörtént, a bankok határidőre elküldték a szükséges állományi adatokat, így a 2024. március havi tartalékkötelezettség ennek megfelelően a januári napi adatok havi átlaga alapján került meghatározásra. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke a vizsgált időszakban 6900-7220 milliárd forint között mozgott.

A bankrendszeri többletlikviditás elsősorban a hitelintézetek tartalékszámáin és a heti rendszerességgel meghirdetett diszkontkötvényekben került lekötésre. A negyedév alatt a rendelkezésre állás jellegű eszközök esetében (ON betét és ON fedezett hitel) nem történt igénybevétele.

Az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként 2021. október 4-én elindult NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) keretében megkötött szerződésekhez kapcsolódóan a ténylegesen kinn lévő – azaz a már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2024. március végére 256 milliárd forint közelébe emelkedett. Az NHP korábbi szakaszai keretében a kkv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya 2024 első negyedévének végére 1445 milliárd forintra mérséklődött.

2. ábra
A jegybanki eszközök igénybevétele

Forrás: MNB.

Az MNB a vizsgált időszakban naponta tartott egynapos (tomnext) futamidejű eurolikviditást nyújtó swaptendert. A tendereken meghirdetett maximális implikált forintkamat a mindenkori jegybanki alapkamat mínusz 100 bázispontnak megfelelő kamat, azaz az ON betéti eszköz kamata volt. A meghirdetett mennyiség 2023. szeptember 1-jétől 6 milliárd euró. A tendereken összesen 4 alkalommal adtak be ajánlatot a hitelintézetek, a banki ajánlatok jellemzően a hónap végén átnyúló futamidőkre összpontosultak. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ami januártól március végéig időrendben – csak a beadott ajánlattal rendelkező tendereket figyelembe véve – 180 millió eurót (70 milliárd forintot), 50 millió eurót (19 milliárd forintot), 300 millió eurót (117 milliárd forintot), illetve 550 millió eurót (217 milliárd forintot) jelentett. A negyedévben a legmagasabb igénybevétel a március 27-i aukción volt 550 millió euró (217 milliárd forint) elfogadott mennyiséggel.

A diszkontkötvény-aukciók heti rendszerességgel kerültek meghirdetésre, egyhetes futamidővel, T+1 napi elszámolással. Az MNB a kibocsátási árfolyamot a mindenkori jegybanki alapkamat alapján állapította meg. Az időszak alatt megtartott 13 tenderen az MNB az összes beadott ajánlatot elfogadta. A havi átlagos kibocsátott állomány 3795-4225 milliárd forint között alakult. A legnagyobb bankrendszeri igény a 2024. március 20-i aukción volt 4385 milliárd forint elfogadott ajánlattal.

1. táblázat

Diszkontkötvény aukciókon kibocsátott kötvények (névérték milliárd forintban)

Tender időszak	Tenderek száma	Átlagos beadott ajánlat	Átlagos elfogadott ajánlat
2024. január	4	3795	3795
2024. február	5	4144	4144
2024. március	4	4225	4225
Összesen	13	4061	4061

Forrás: MNB.

Az FX-swap és diszkontkötvény-tenderek 2023. utolsó negyedév és 2024. első negyedév végén átnyúló aukciói az elmúlt időszakokhoz hasonlóan csillapították a swappiac lehetséges volatilitását. A negyedévek végén átnyúló, egynapos (tomnext) futamidejű FX-swap eszköz 6 milliárd euro értékben került meghirdetésre. A 2023. év végéről 2024. év elejére átnyúló banki összesített deviza igény 4764 millió eurót (1826 milliárd forintot), a 2024. első negyedév végéről a második negyedév elejére átnyúló összesített deviza igény 550 millió eurót (217 milliárd forintot) tett ki. Az MNB 2023. év végén átnyúló dedikált diszkontkötvény aukciót nem hirdetett meg. A jegybanki diszkontkötvény esetében az év végén átnyúló futamidőn meghirdetett aukción 2941 milliárd forint névértékben adtak be ajánlatot a partnerkörüi hitelintézetek, míg az első negyedév végén átnyúló aukción az igénybevétel 4134 milliárd forintot tett ki.

A Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében az eszköz indulása óta az MNB mintegy 62 milliárd forint névértékű jelzáloglevelet vásárolt. Az MNB által megvásárolt értékpapírok legfeljebb a lejáró állomány 50 százalékát tehetik ki. A vizsgált időszakban nem történt jelzáloglevél-megújítás. Az időszak végén az MNB által birtokolt, a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt és még fennálló teljes jelzáloglevél állomány névértéke 519 milliárd forint volt.

A jegybank Monetáris Tanácsa még 2021. december 14-én a Növekedési Kötvényprogramnak (NKP) a lezárásáról határozott, így a jegybank vállalatikötvény-vásárlási programjának állománya nem bővült tovább 2024. I. negyedévben. Összesen 89 kibocsátó, mintegy 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba a program keretrendszerében, ezen értékpapírokon keresztül realizált aggregált kibocsátói forrásbevonás pedig közel 2860 milliárd forintot tett ki. Érdemleges változás nem történt az MNB Növekedési Kötvényprogram portfoliójában.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatáinyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanalási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer továbbra is stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából megfelelő. A bankok aggregált szinten jelentős pufferekkel teljesítik a likviditási pozícióra vonatkozó szabályozói elvárásokat, így a szektor finanszírozása hosszabb távon is biztosított. A magyar bankrendszer a nemzetközi környezet folyamatos változásából adódó kihívások közepette is képes biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplőinek, hitelezési kapacitása megfelelő, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését. A hazai hitelintézetek az utóbbi években nyereségesen működtek, a szektor 2023-ban rekordszintű adózott eredményt ért el. A kiemelkedően magas profit fő magyarázó tényezője a magas infláció miatti magas kamatok következtében – főként a jegybankkal szembeni – megnövekedett nettó kamatjövdelem volt.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

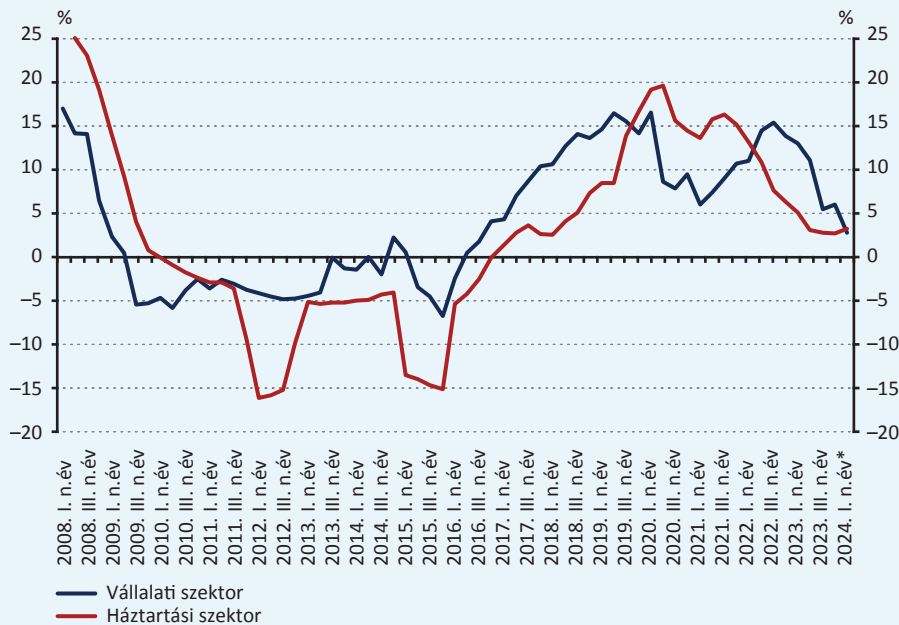
A *Hitelezési folyamatok* című jelentés negyedéves gyakorisággal ad részletes áttekintést a hazai hitelezés alakulásáról. A lakossági hitelállomány éves növekedési üteme a 2023. év folyamán jelentősen mérséklődött, de 2024-ben már ismét gyorsulhat a hiteldinamika. A vállalati hitelezés növekedési üteme pedig annak ellenére is folyamatosan lassult 2023. októberig, hogy az állomány bővülését a különböző támogatott hitelprogramok (Széchenyi Kártya Program, Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram) segítették.

2024 januárjában a hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten nominálisan 3,3 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként (3. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene januárban 171 milliárd forintot tett ki, ami 74 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakának alacsony kibocsátását. A hitelezés élénkülésében az alacsonyabb bázis mellett a csökkenő infláció és a mérséklődő hitelkamatok egyaránt szerepet játszottak. A személyi kölcsönök esetében januárban 72 százalékkal nőtt a kihelyezett volumen éves összevetésben. A babaváró hitelek folyósításában részben az előző évi alacsony bázis miatt 163 százalékos bővülés történt, aminek következtében az állományuk januárban már elérte a 2081 milliárd forintot, ami a lakossági hitelállomány 20 százalékát adta. A kedvezményes kamatozású, államilag támogatott hitelek aránya az újonnan kihelyezett lakáshiteleken belül 22 százalékot tett ki január végén. A lakáshitel-szerződések 82 milliárd forintos januári volumene a 2023. évi januári szint duplájára emelkedett. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek aránya a lakáshiteleken belül a 2023 elején látott 50 százalék körüli szintről 38 százalékra csökkent év végére. A személyi kölcsönökön belül a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel termékek részaránya 31 százalékot tett ki januárban.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 2,7 százalékot ért el 2024. januárjában, míg a kkv szegmens bővülési üteme 3,7 százalékos volt 2023. év végén. A vállalati hitelállomány elmúlt tizenkét havi aggregált tranzakciós bővülése 325 milliárd forintot tett ki, ami érdemben alacsonyabb a korábbi évekhez képest. Az állomány nominális bővülésének fenntartásához az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai is hozzájárultak. A vállalati hitelpiacon 2024. januárjában a hitelintézetek mintegy 250 milliárd forint összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, ami 52 százalékkal alacsonyabb, mint a 2023. januári kiemelkedően magas bázis érték. Az elmúlt tizenkét hónapban az új szerződéskötési volumen 16 százalékkal maradt el az azt megelőző év aggregált szerződéskötési értékétől. Az elmúlt negyedévekben a hitelkereslet szerkezetében elmozdulás történt, a rövid lejáratú hitelek és a devizahitelek iránti kereslet

kismértékben élénkült, míg a hosszú lejáratú, jellemzően beruházási célú hitelek iránti kereslet érdemben csökkent. 2024. januárjában a nem folyószámlajellegű vállalati hitelkibocsátáson belül a támogatott hitelek részaránya 36 százalékot tett ki, ami lényegében megegyezik az elmúlt egy évben átlagosan megfigyelhető értékkel (37 százalék).

3. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézetek szektor. A csillaggal jelölt időpont 2024. januári adatot mutat.

Forrás: MNB.

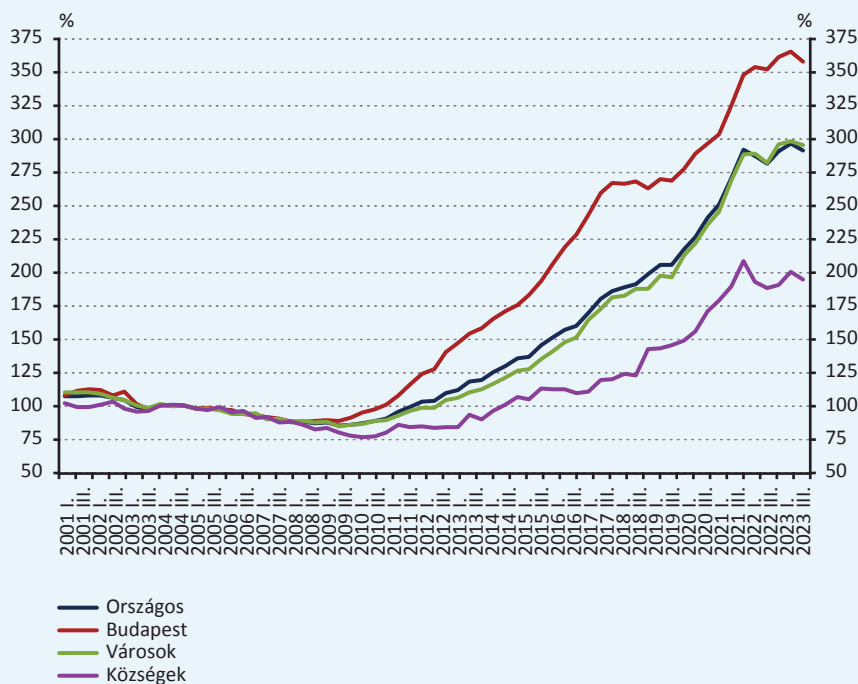
A Lakáspiaci jelentés és a Kereskedelmiingatlan-piaci jelentés című kiadványok évente kétszer adnak átfogó áttekintést a hazai ingatlanpiaci folyamatokról. 2023 első felében a lakásárak – a megelőző év második felét jellemző jelentős kereslet-visszaesést és kismértékű lakásár-csökkenést követően – továbbra is alacsony piaci aktivitás mellett, de újból enyhén növekedtek, a harmadik negyedévben azonban 1,7 százalékkal mérséklődtek országos átlagban negyedéves alapon (4. ábra). Éves szinten minden településtípuson 1-2 százalékos közelébe lassult a nominális lakásár-dinamika, lényegében stagnálás volt tapasztalható, reálértelmeben azonban 12 százalékkal csökkentek a lakásárak országos átlagban. Az MNB becslése szerint a lakásárak a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szintet 9 százalékkal haladták meg 2023 harmadik negyedévben, így országosan érdemben csökkent a felülértékelttség az előző év azonos időszakára becsült 17 százalékos értékhez képest.

2023-ban 18,6 ezret tett ki az átadott új lakások száma, ami éves összevetésben 9 százalékos csökkenést jelent. A kiadott új építési engedélyek száma jelentősen, éves szinten 39 százalékkal esett vissza 2023-ban. Az új átadások száma a vármegyeszékhelyeken történő, illetve a családi házas építkezések visszaesése miatt csökkent leginkább, az építési engedélyeknél azonban minden településtípuson érdemi volt a visszaesés. 2023-ban lassult a lakáspiaci aktivitás, becslésünk szerint az adásvételek száma 20 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2022-ben. 2024 első két hónapjában ugyanakkor már élénkült a lakáspiaci forgalom, az előző év azonos időszaki mélyponthoz képest 35 százalékkal magasabb volt a tranzakciószám. 2023-ban a hitelfelvétellel megvalósuló tranzakciók az adásvételek kevesebb mint egyharmadát tették ki, és az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitek közelében az új lakáshitelek mindössze 6 százaléka csoportosult (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM) 2023 negyedik negyedévében.

A makrogazdasági környezet alakulását lekövetve, 2023 második felében is jelentős bizonytalanság jellemezte a kereskedelmiingatlan-piacot. 2023. év végére éves összevetésben 2 százalékponttal 13,3 százalékra nőtt a kihasználatlansági ráta a budapesti irodapiacra. Az ipari-logisztikai piacon pedig még nagyobb mértékben, a 2022. év

végi 3,9 százalékról 8,6 százalékra emelkedett a mutató december végén. Ezek a kihasználatlansági szintek történelmi összevetésben nem tekinthetők kiemelkedően magasnak, de a tervezett új átadások és a mérsékelt kereslet tükrében az irodapiaci kihasználatlanság további emelkedése várható, így az 2024 során elérheti a 14 százalékot. A kockázatokat mérsékli, hogy érdemi előbérlet nélkül 2023-ban nem indultak jelentős volumenben új fejlesztések az irodapiacon és az elkezdett ipari-logisztikai projektek negyedéves volumene is csökkent. A kereskedelmiingatlan-piac 2023-as befektetési forgalma 38 százalékkal csökkent éves összevetésben, és valamennyi szegmensben 25–75 bázisponttal emelkedtek a prime hozamok az év során. A prime irodák hozamának emelkedése és a változatlan prime bérleti díj alapján, a 2023. december végét megelőző egy évben ezen ingatlanok értékeltsége mintegy 9 százalékkal csökkent Budapesten, a piaci ciklusfordulónak is tekinthető 2022. második negyedév végéhez képest pedig már 21 százalékos volt a csökkenés. Ugyanakkor a hazai hitelintézetek kereskedelmiingatlan-piaci szembeni kitettsége a szavatolóőke arányában jelenleg mintegy fele a 2008-as válság után látott szintnek. Ezzel együtt az MNB az ingatlanok értékváltozásával kapcsolatos aktuális folyamatokat továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri. 2023-ban a bankok 42 százalékkal kisebb volumenben folyósítottak kereskedelmi ingatlanra fedezett projekthiteleket, mint egy évvel korábban, a szállodák és lakóparkok kivételével valamennyi ingatlantípus esetében csökkent az új kibocsátások volumene. Az MNB 2024. januári Hitelezési felmérése alapján, a bankok nettó értelemben vett együtöde szigorított az üzleti célú ingatlanhitelek feltételein, 2024. első félévében pedig az intézmények több mint negyede (29 százaléka) helyezett kilátásba további szigorításokat. A növekvő kereskedelmiingatlan-piaci kockázatok miatt, az MNB 2023 júniusában a felülvizsgált rendszerkockázati tőkepuffer (SyRB) preventív célú újraaktiválásáról döntött, 2024. július 1-i hatályba lépéssel.

4. ábra
A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2024. január végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

2024 januárjában a vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 5 milliárd forinttal, a háztartásoké pedig 3 milliárd forinttal nőtt, míg a 90 napon túl nem késedelmes, de a bankok által nemteljesítőnek minősített hitelek állománya a vállalati szektorban 9 milliárd forinttal, a háztartási szegmensben pedig 42 milliárd forinttal csökkent. A nemteljesítő állomány volumene a vállalati szegmensben 477, a háztartási portfólióban 255 milliárd forint volt 2024. január végén. A korábban moratóriumos ügyfelek teljesítő kategóriába történő visszasorolása, a hitelezés bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége következtében a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a vállalati szegmensben 3,8 százalék, a háztartási szegmensben pedig 2,5 százalék volt, míg a teljes magánszektorban 3,2 százalékot tett ki 2024. január végén.

Ez éves összevetésben a vállalati portfólió vonatkozásában változatlanságot jelent, míg a háztartási portfólió esetében 1,8 százalékpontos, a magánszektor egészében pedig 0,8 százalékpontos csökkenést.

A hitelintézeti szektor 2023-ban rekord magas, 1441 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi, nem konszolidált adatok alapján, ami 952 milliárd forinttal több, mint az előző évi eredmény. Az adózott eredmény növekedését elsősorban a kamatjövedelem, amelynek jelentős része a jegybanknál elhelyezett likviditás után kapott kamat, másodrészen pedig a tavalyi évhez képest számottevően alacsonyabb értékvesztés-képzés magyarázza, amelyek eredményjavító hatását a működési költségek emelkedés részben mérsékelte. A szektor jövedelmezőségét a kormányzati intézkedések (bankadók, kamatstop) 2023-ban is csökkentették. A nominális eredmény kiugróan magas növekedése mellett a szektor saját-tőkearányos megtérülése (RoE) a 2022. év végi 8,9 százalékról 23,8 százalékra, az eszközarányos eredmény (RoA) pedig 0,7 százalékról 1,9 százalékra emelkedett.

A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója 37 bázisponttal emelkedett 2023 során, így év végén 19,3 százalékot tett ki, míg a CET1¹ ráta 15 bázisponttal 16,7 százalékra mérséklődött. A nem auditált profitot is figyelembe véve még nagyobb növekedés történt a TMM-ben: 185 bázispontos emelkedést követően közel 21,4 százalékra nőtt a ráta az év során. A tőke megfelelés javulását elsősorban az eredménytartalék és a Tier 2 tőke bővülése támogatta. A szektor teljes tőkekövetelmény-mutató feletti szabad tőkéje 192 milliárd forinttal közel 2000 milliárd forintra emelkedett, ami a teljes kockázati kitétségi érték (TREA) 4,9 százalékának felel meg. A bankrendszer tőkeáttételi mutatója (LR) pedig 32 bázisponttal 8,5 százalékra emelkedett 2023 során. A tőkeáttételre vonatkozó 3 százalékos követelményt a szektor minden intézménye teljesítette.

AZ MNB MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2024 első negyedében is figyelemmel kísérte az infláció tartós letörése érdekében továbbra is szigorú, de enyhülő monetáris kondíciók, a fokozatosan javuló gazdasági fundamentumok, valamint a továbbra is magas geopolitikai bizonytalanság pénzügyi stabilitási hatásait.

2024. január 1-jétől hatályba léptek az elsőlakás-vásárló hitelfelvevőkre vonatkozó kedvezményes adósságfék előírások. A módosítás alapján az elsőlakás-vásárlókra vonatkozó kritériumoknak történő megfelelés esetén a maximális hitelfedezeti limit a főszabály szerinti 80 százalékról 90 százalékra emelkedik jelzáloghitel és pénzügyi lízing esetén is. A kedvezményes önerőelvárás azon 41 év alatti ügyfelekre terjed ki, akiknek jelenleg nincs és korábban sem volt legalább 50 százalékot elérő lakástulajdona. Több adós esetén az adóstársak mindegyikének teljesítenie kell e feltételeket. A módosítással a fiatal elsőlakás-vásárló ügyfél lakásvásárláshoz szükséges minimális önereje jelentősen mérséklődhet, akár évekkel rövidítve az önerő előteremtéséhez szükséges megtakarítási időszakot, miközben a módosítás nem növeli érdemben a hitelezéshez kapcsolódó rendszerkockázatokat.

Az MNB 2022. júniusi rátafelülvizsgálata során a hazai kitétségek vonatkozásában alkalmazandó anticiklikus tőkepufferráta emeléséről döntött, amit a ciklikus rendszerkockázatok és a lakáspiaci túlértékelttség magas és emelkedő szintje indokolt. A háborús fejlemények, a romló növekedési kilátások, valamint a magas inflációs és az annak letörése érdekében kialakított szigorú monetáris kondíciók következtében azonban a hitelezés lassulása és ennek nyomán a hitelezési és az ingatlanpiaci ciklikus rendszerkockázatok fokozatos enyhülése látható. Ez a rátamegállapítás egy évvel, 2024. július 1-jére való eltolását indokolta. Az MNB folyamatosan nyomon követi a bankszektorban látható rendszerkockázatokat és azok alakulásának függvényében negyedévente írja elő addicionális tőkepuffer-követelmények tartását. A középtávon potenciálisan emelkedő kockázatokra és a banki sokkellenálló képesség erősítésére tekintettel az MNB 2024. márciusi döntése során nem változtatott a tőkepuffer felépítésének ütemezésén.

Az MNB a Center for Latin American Monetary Studies (CEMLA) és az Official Monetary Financial Institutions Forum (OMFIF) szakmai támogatásával két év után, 2024. március 25-26-án ismét megrendezte a pénzügyi stabilitási kérdésekkel foglalkozó, a világ számos neves pénzügyi stabilitási szakértőjét felvonultató „Financial Stability Conference: Turbulent times” című konferenciát. A konferencia a jelenlegi makrogazdasági turbulenciák pénzügyi rendszerkockázati hatásaira és

¹ Az elsődleges alapvető tőkeelemek aránya a kockázattal súlyozott eszközökhöz viszonyítva.

a jövőben felmerülő kihívásokra fókuszált: a magas infláció és az annak letörését célzó kamatemelésekre, a bankok üzleti modelljét fenyegető kapcsolódó kockázatokra, a geopolitikai átrendeződésekre, a digitalizációval és az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi kockázatokra; amelyek mindegyike különösen érinti a feltörekvő piacokat.

A jegybank szakértői 2024 első negyedévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények (elsősorban az Európai Rendszerkockázati Testület – ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

AZ MNB PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását. Az MNB 2024 első negyedévében befejezte a hazai hitelintézetek digitális stratégiájának megvalósulását áttekintő éves rendszerességű, személyes, bilaterális konzultációkat, melyek során kiemelt témaként szerepelt a mesterséges intelligencia témaköre. Emellett az MNB egy már rendszeressé vált adatszolgáltatás keretében ismét felmérte a banki és biztosítói szektor digitalizációs helyzetét. Az eredmények, illetve a belőlük készült elemzések a 2024. év folyamán megjelenő FinTech és Digitalizációs Jelentésben lesznek majd elérhetőek.

A 2024 első negyedévében kihirdetett 2023-as Mastercard Év Bankja versenyen „Az év fiataloknak szóló pénzügyi megoldása” kategóriában Különdíjban részesült a Magyar Nemzeti Bank fiatalokra fókuszáló Diákszéf mobilapplikációja. Az MNB által üzemeltetett, a 8-14 éves korosztály pénzügyi tudatosságát digitális platformon erősítő Diákszéf mobilapplikáció kereskedelmi banki partnerek és FinTech cégek bevonásával készült, melynek megújult verziója 2023-ban jelent meg és már valódi pénz kezelésére is alkalmas. A diákok és szüleik elektronikus pénz számláit közvetlenül az MNB vezeti, így a Diákszéf kezdeményezés az első olyan pilot projekt az Európai Unióban, amelyben a jegybank valódi lakossági felhasználókat von be a digitális jegybankpénz kutatáshoz szükséges tapasztalatszerzés céljából. A pilot jelleg révén folyamatosan zajlik a mobilapplikáció finomhangolása, így a jegybank értékes tudás és technológiai felkészültség birtokában készülhet a pénz jövőjével kapcsolatos kihívásokra.

A nemzetközi együttműködések fejlesztése és a hatékony információmegosztás érdekében 2024 első negyedévében az MNB számos bilaterális, jegybankok közötti egyeztetésen vett részt, melyeken ismertette digitalizációs törekvéseit és eredményeit. Az aktív nemzetközi kooperáció támogatja az MNB-t abban, hogy a digitalizáció fejlesztésében elért eredményei, az innovációt támogató hozzáállása a nemzetközi közösségben is egyre nagyobb elismerést szerezzen. Az MNB a digitális megoldások ösztönzésében markáns szerepet kíván betölteni, mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban. Az MNB kiemelten fontosnak tartja a felsőoktatási intézményekkel való szoros kapcsolattartást és a kutatási tevékenységek támogatását, melynek érdekében rendszeresen részt vesz egyetemekkel folytatott kétoldalú együttműködésekben is.

3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége

Minden előzetes várakozást felülmúlt az első lakásbiztosítási kampány, 2024. március 31-ig nagyságrendileg 384 ezer darab biztosítási szerződés felülvizsgálatára és új ajánlat kiadására került sor, ami április 10-re 461 ezerre emelkedett. A jogalkotó döntése nyomán az ügyfeleknek soron kívül – azaz a következő szerződéses évfordulójuk lejárta előtt – lehetőségük volt március folyamán lakásbiztosításuk felmondására, átkötésére. Az alulbiztosítottág kockázata, valamint a hazai lakásbiztosítók közötti lanyha verseny miatt is nagy szükség van a piaci verseny erősítésére, az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatások minőségének további javítására. A kampány során márciusban így erős biztosítói verseny indult a fogyasztókért. Az ügyfelek eligazodását az MNB honlapjának Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítási (MFO)² és Pénzügyi Navigátor fogyasztóvédelmi oldalaival³ is támogatta. Az MFO keretrendszerét az MNB még 2019. év végén határozta meg, mostanra pedig már a piac 14 lakásbiztosítója közül 13-nál elérhető a konstrukció, amely jó választás a lakásbiztosítást kötő fogyasztóknak.

A lakásbiztosítási kampány mellett a Lakásbiztosítás-index bevezetése újabb fontos mérföldkő a biztosítási piac és ezen belül kiemelten a fogyasztók támogatása, informálása érdekében. Az új indexet az MNB 2024. március 20-tól rendszeresen, negyedévente publikálja honlapján⁴, ezzel erősítve a piac átláthatóságát, biztosítva az ügyfelek számára az összehasonlíthatóságot, valamint fokozva a piaci versenyt. A Lakásbiztosítás-index bemutatja a piaci átlagdíjak alakulását és a kárráfordítás mértékét is a főváros és a vidék bontásában. Mostantól olyan részterületek jellemzőit is publikálja a jegybank, amelyekről eddig nem állt rendelkezésre információ, ilyenek például az ingóságbiztosítások, társasházi albetétek.

Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) pénzeszközei idén január 31-én meghaladták a 167 milliárd forintot. Az uniós jogszabály, illetve a hazai hitelintézeti törvény⁵ előírása szerint a garanciaalapnak legkésőbb 2024. július 3-ig kellett elérnie a megfelelő feltöltöttségi szintet, ami a potenciális kártalanítási kötelezettség alá tartozó teljes banki betétállomány 0,8 százalékára rúg. A január végi összeg ezzel szemben már 1,15 százalékos feltöltöttségi szintet is eléri. A feltöltési szintet annak ellenére sikerült határidő előtt teljesíteni, hogy a hazai bankrendszeren kívüli nemzetközi okok miatt 2022-ben a végelszámolás alá került hazai Sberbank betéteseinek több mint 140 milliárd forintot fizetett ki az OBA a banknál lévő betétek után. A betétesek érdekét védő fontos változás, hogy az OBA a korábbi 10 munkanap helyett ez évtől még gyorsabban, immár 7 munkanap alatt fizetné ki a betéteseket szükség esetén.

A 2008-as nemzetközi pénzügyi válság tanulságaként létrehozott, itthon már tíz éve működő Szanálási Alap vagyona idén a hazai bankok befizetései nyomán január végére megközelítette a 128 milliárd forintot. A szanálási eljárás célja, hogy egy bank válsága esetén ne adófizetői pénzek felhasználásával, hanem elsősorban az adott hitelintézet tulajdonosainak tehervállalásával fedezzék a veszteségeket. Ha a szanálás közérdeket szolgál, akkor a pénzügyi stabilitás erősítése érdekében a bank átszervezésére, életképességének helyreállítására a Szanálási Alap is adhat forrásokat. Az OBA és a Szanálási Alap együttesen 2024 január végén közel 300 milliárd forintos vagyonnal rendelkeztek, s a pénzügyi stabilitási védőháló fontos részeként segítik a magyar bankrendszer biztonságos működését. Korábban sem a két alap egyenként számított, sem együttes feltöltöttsége nem ért el ilyen mértéket. Rendkívül magas szintű védelem áll tehát azon ügyfelek mögött, akik valamelyik hazai hitelintézetben tartják pénzüket.

² <https://www.mnb.hu/mfo>

³ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem>

⁴ <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/felugyeleti-statisztikak/biztositasi-piaci-szervezetek/mnb-lakasbiztositas-index>

⁵ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról

Az MNB felelősséggel tartozik a magyar pénzügyi rendszer biztonságáért, ellenállóképességének fenntartásáért, emellett az egyes pénzügyi szolgáltatók is felelősek az ügyfelek pénzügyi eszközeinek biztonságáért. Kiemelt jelentősége van azonban annak is, hogy az ügyfelek is felkészültek legyenek az egyre inkább az online térben megjelenő veszélyekkel kapcsolatban. Ennek erősítése érdekében a 2022 őszén életre hívott KiberPajzs program kezdeményezést az alapító és azóta csatlakozott tagok 2024. januártól újabb hároméves időtartamra meghosszabbították. Az edukációs tevékenységen túl az operatív megelőzést is meg kívánják erősíteni a programban résztvevő felek, így erőfeszítéseket tesznek a hívószám hamisítások, valamint az online csalások megelőzésére is. Ennek keretében a program jogszabálmódosítási javaslatokkal élt a jogalkotók felé, valamint megkezdődtek az egyeztetések a megelőzést támogató technikai kontrollok alkalmazásáról.

PÉNZPIAC FELÜGYELETE

Az első negyedévben az MNB kiemelt figyelemmel kísérte a 2024-re meghatározott pénzügyi fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat. Különösen a monitoringra és a problémás ügyletek kezelésére kialakított folyamatokat, a fedezetek kezelési, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát – különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre –, az adóssághűség és KHR szabályok alkalmazását, az IFRS 9 értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát.

A vállalatirányítási, belső kontrollok és keretrendszerek témájában a kiszervezések, a szabályozások és a belső ellenőrzés kapcsán tártak fel a vizsgálatok nagyobb kockázatokat. Több vizsgálat során fény derült a javadalmazásra vonatkozó jogszabályi előírások nem megfelelő alkalmazására, illetve a nemi semlegességre vonatkozó előírások figyelmen kívül hagyására. Hitelkockázat témájában továbbra is jelentős számban fordulnak elő megállapítások a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és fedezetek újraértékelésével, valamint a jogszabályban előírt adatok KHR⁶ részére történő adattovábbítással kapcsolatos hiányosságok kapcsán. Értékvesztés, tőke, valamint számvitel területén a vizsgálatok során elsősorban a hitelintézetek ügyletminősítési (stage besorolásoknál alkalmazott KPI-ok nem megfelelése, Default/NPL és stage3 összhang hiánya), értékvesztés elszámolási (alkalmazott modellek nem megfelelése, egyedi értékvesztés számítások hiányosságai), valamint tőkeszámítási folyamataival (szavatoló tőke egyes elemeinek nem megfelelése, KKV szorzók nem helyes alkalmazása, tőkeszükséglet számításnál alkalmazott téves szektorbesorolás, illetve nem érvényes kedvezmények alkalmazása) és a kapcsolódó szabályozási gyakorlatával kapcsolatban azonosított hiányosságokat az MNB.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott a KDB Bank Európa Zrt.-nél (KDB Bank). A felügyeleti vizsgálat hiányosságokat állapított meg többek között a bank szabályozási, adatszolgáltatási, számviteli gyakorlatával, javadalmazási politikájával, továbbá a belső ellenőrzés és az ügyfélcsoportképzés gyakorlatával kapcsolatban. Az MNB fejlesztendőnek tartja a KDB Bank irányító és ellenőrző testületeinek működését, részvételüket a banki kontrollterületek irányításában és számonkérésében, illetve belső szabályozásbeli és működési problémákat, továbbá erőforráshiányt tárt fel a bank compliance (szabályozóknak való megfelelési) területén. A felügyeleti vizsgálat feltárta, hogy a bank kockázatkezelési és monitoring rendszere további kiegészítésre, fejlesztésre szorul, valamint a hitelintézet által használt csoportos értékvesztés-számítási módszertan átdolgozására van szükség. Az MNB hiányosságot azonosított továbbá a bank informatikai rendszeréhez kapcsolódó, a kockázatokat csökkentő intézkedési terv végrehajtása kapcsán. A jogsértések miatt a pénzügyi felügyelet 53,5 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki a KDB Bankra.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott a Magyar Cetelem Bank Zrt.-nél (Cetelem Bank). Az MNB megállapította, hogy a bank nem jogszabályszerűen azonosította és tartja nyilván munkavállalóit a javadalmazás kapcsán, s javadalmazási politikája nyilvánosságra hozatali része sem megfelelő. Hiányosnak bizonyult kiszervezési politikája, valamint a kapcsolódó utasítása és nyilvántartása is, illetve általános üzletszabályzata nem tartalmazott minden kiszervezett tevékenységet. A külső-belső csalásnyűs események nyilvántartása fejlesztésre szorul. A belső ellenőrzés tevékenysége nem terjedt ki a hitelintézet működésének egészére. A banki hitelkiváltások tényleges megtörténtét, illetve azok nyilvántartását az informatikai rendszerekben nem lehetett teljes bizonyossággal ellenőrizni. A Cetelem Bank vonatkozó szabályzata nem rögzítette megfelelően a KHR-be való adattovábbítás kapcsán az ügyfeleknek szóló tájékoztatás folyamatát, a korábban

⁶ Központi Hitelinformációs Rendszer

már átadott referenciaadatok módosulása esetén pedig az adattovábbítás sem volt elfogadható. A jogsértések miatt az MNB 25 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki a Cetelem Bankra.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt.-nél (MFB Bank) melynek során megállapította, hogy az MFB Bank nem megfelelően alakította ki a kiszervezett tevékenységekkel foglalkozó szervezetét, és annak feladatait helytelenül rögzítette a szervezeti és működési szabályzatában. Tartalmi kiegészítésre szorult a kiszervezési tevékenységre vonatkozó szabályozás, és ki kell egészíteni az arra vonatkozó nyilvántartást is. Az MFB Bank nem az előírások szerint végezte az ügyfélcsoport-összerendeléseket, nem volt önálló ügyfélcsoport-képzési szabályzata, vállalati (ügyfél)minősítő rendszerében pedig módszertani hibákat követett el. A fedezetnyilvántartó alaprendszer pontatlan képet adott a zálogjoggal terhelt fedezetek értékéről, valamint az ingóságok fedezeti allokálása sem működött megfelelően. A monitoring tevékenységet érintő éves felülvizsgálatok határidőben történő elvégzésére a hitelintézet nem fektetett kellő hangsúlyt. Nem volt teljes körű a problémás ügyletek kezelését meghatározó szabályozás, mivel egyes ágazati hiteleknél nem rögzítették az ellenőrzési folyamat feladatait, gyakoriságát és módszertanát. Az MFB Bank által a hitelek teljes futamidejére alkalmazott, a nemteljesítés valószínűségére vonatkozó adatsorok nem voltak reprezentatívak a vizsgált időpontban aktuális kedvezőtlen gazdasági körülményekre. Az IFRS 9 csoportos értékvesztés-képzés során nem valósult meg a különböző lehetséges kimenetek értékelése, s az értékvesztés összegét nem az egyes kimenetek menti várható hitelezési veszteségek súlyozott összegeként számolták ki. A tőke megfelelés kapcsán a bank helytelen kockázati súlyokat alkalmazott a vállalati kitétségeknél, jelzáloglevél-állományát pedig hibás kitétségi osztályba sorolta. Az informatika területén hiányosságokat állapított meg az MNB, amely miatt 28,5 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki az MFB Bankra.

BIZTOSÍTÁSI PIAC FELÜGYELETE

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2024-ben kiemelt jelentőséget kap a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások vizsgálata. Továbbra is fokozott figyelem irányul a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (KGFB) díjkalkulációk vizsgálatára, valamint a kárrendezési gyakorlat jogszabályi és szerződési feltételek szerinti megfelelésére.

Az MNB átfogó vizsgálatot végzett a CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt.-nél (CIG Életbiztosító), és megállapította, hogy a CIG Életbiztosító a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításoknál nem mindenkor határidőn belül bírálja el a kapott ajánlatokat, s több esetben pontatlan adatokat tart nyilván a visszavásárlással megszűnt szerződésekről. A kiszervezési szerződések nyilvántartása, illetve egyes kiszervezések minősítése nem volt maradéktalanul megfelelő, s elmaradt azok bejelentése is az MNB felé. Több ponton pontatlannak bizonyult a biztosító biztosítási tartalékainak számítása, illetve validálása. A CIG Életbiztosító informatikai rendszerében nem választotta szét a teszt és éles környezetet, s nem gondoskodott mindenkor a vírusok, kártékony programok elleni, a kockázatokkal arányos védelemről. Nem teljesítette minden esetben az IT-biztonsági rendszer védelmének zártságára vonatkozó teljeskörű ellenőrzést sem. A megfelelőségi vizsgálatok nem terjedtek ki a biztosító minden lényeges működési területére és a compliance terület szabályozottsága sem volt teljes körű. Hiányzott a valamennyi lényegi kockázatot lefedő, a kockázati profilhoz illeszkedő limitrendszer és kockázati stratégia, s nem mindenkor lehetett meggyőződni a kockázatkezelési feladat igazolt elvégzéséről. Mindezek nyomán az MNB 12,5 millió forint felügyeleti és 1,5 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a CIG Életbiztosítóra.

Március 20-án jelent meg első alkalommal az MNB Lakásbiztosítás-indexe, amely bemutatja a lakásbiztosítási piac díjait és kárait, valamint részletesebb képet ad a lakásbiztosítási állományról. A fővárosi és nem budapesti szerződések átlagdíja tavaly év végén 56 ezer forint volt, amely 2022 negyedik negyedévéhez képest 17, illetve 18 százalékos éves emelkedést jelez. Eközben – többek között a 2023. évi jelentős viharkárok hatására – a kárráfordítás harmadával, 35 százalékkal emelkedett, vagyis a díjemelkedés ütemét meghaladta a kárkifizetések növekedése.

Az MNB 2021-től negyedévente közzéteszi a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (KGFB) díjak és károk alakulását bemutató indexét az általa működtetett, biztosítói adatszolgáltatáson alapuló Központi KGFB Tétéles Adatbázis adatait felhasználva⁷. 2023 negyedik negyedévében a KGFB átlagos állománydíja a normál használatú egyedi személyautók esetén 0,3 százalékkal nőtt egy negyedév alatt a korábbi 1-7 százalékos közötti változással szemben. A negyedévben így az átlagos

⁷ <https://www.mnb.hu/letoltes/kgfb-index-infografika-2023q4.pdf>

állománydíj 53 ezer forint volt. Kárkifizetésekre a biztosítók a tavalyi utolsó negyedévben 0,7 százalékkal fordítottak többet, mint 2023 júliusa és szeptembere között. A kártérítések növekedésének lassulása visszafoghatja a díjak emelkedését is. Összességében mind a díjak, mind a kárkifizetések növekedésénél egyértelműen látszódik a lassulás.

Az orosz-ukrán háborúval érintett eszközök piacának ellehetetlenülése következtében felfüggesztett biztosítói eszközalapok esetében 2024 februárjában és márciusában lejárt a jogszabályban rögzített maximálisan 2 éves felfüggesztési időtartam. A 2 év elteltével jogszabály alapján a biztosítóknak az ügyfelekkel el kellett számolniuk, ennek részletszabályai azonban nincsenek rögzítve. Az MNB vezetői levélben hívta fel az érintett biztosítók figyelmét arra, hogy az adott helyzetben az ügyfelek érdekeit szem előtt tartva járjanak el, azaz az ügyfeleket ne érje indokolatlan hátrány.

PÉNZTÁRI PIAC FELÜGYELETE

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban a környezeti fenntarthatóság megjelenésére a befektetésekben és a pénztárak működésében, a pénztári működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, különös tekintettel a külső környezeti hatásokra való reagálóképességre, valamint a működésre felhasználható források MNB által prudenciálisan elvárt szintjének való megfelelésére, továbbá a tagdíjat nem fizető tagoktól történő új hozamlevonási szabályozás megfelelő alkalmazásának vizsgálatára irányult az MNB figyelve.

Az MNB 2024 első negyedévében zárta le a Generali Egészség- és Önszegélyező Pénztár átfogó vizsgálatát, amely elsősorban az ellenőrző bizottság tevékenységével, az informatikai biztonsággal, a szolgáltatások nyújtásával, illetve a tagi adományokkal kapcsolatban tárt fel szabálytalanságokat, hiányosságokat.

Az MNB 2024 márciusában közzétette a nyugdíjpénztárak 2023. évi, valamint a 10 és 15 éves hozamrátáira vonatkozó, pénztárak által közölt adatokat⁸. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2023-ban 21,2 százalékos (záró vagyonnal súlyozott) nettó átlaghozamot értek el, így lényegesen túlszárnyalták az év végén mért inflációs mutatót. A szektor teljesítményét hosszú távon bemutató 10 és 15 éves – záró vagyonnal súlyozott – átlagos nettó hozamok értéke 5,6 százalék, illetve közel 7 százalék lett. Ennek köszönhetően a 15 éves időszakra számított reálhozam az önkéntes nyugdíjpénztárak tekintetében meghaladta a 2,3 százalékot.

TŐKEPIAC FELÜGYELETE

A befektetési szolgáltatói szektorban az MNB témavizsgálatot folytat a derivatív termékek értékesítése kapcsán összesen nyolc intézmény bevonásával. A vizsgálat fókuszja a derivatív ügyfélpozíciókhoz kapcsolódó napi kockázatkezelési gyakorlatok ellenőrzése, a komplex termékek értékesítéséhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi szabályoknak való megfelelés vizsgálata, valamint a derivatív pozíciók egyenlegéről az ügyfelek rendelkezésére bocsátott kimutatások ellenőrzése.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott le a SIGNAL IDUNA Fund Invest Alapkezelő Zrt.-nél. Az Alapkezelő kezelt vagyonát tekintve nem tartozik a nagyobb hazai alapkezelők közé, de a korábban Alpha Alapkezelő néven működő cégben 2023-ban a SIGNAL IDUNA Biztosító Zrt. tulajdoni részt szerzett, és tevékenysége és piaci súlya azóta bővült. A vizsgálatban az MNB hiányosságot tárt fel az információbiztonság és a szavatolótőke kiszámításának módszere kapcsán, valamint az ügyfelek számláinak szegregációjával kapcsolatban. Az MNB a vizsgálatot lezáró határozatban összesen 7,4 millió forint bírságot szabott ki.

Az MNB az Equilor Befektetési Zrt.-nél (Equilor) a 2022. évben lezárt átfogó vizsgálat során meghozott határozat nyomán követése során észlelt hiányosságokat. Az Equilor továbbra sem biztosította teljeskörűen a befektetési tanácsadási tevékenységgel kapcsolatos jogszabályi előírásoknak való megfelelést, ezért az MNB ismételten felszólította az Equilor-t, hogy biztosítsa a befektetési tanácsadáshoz kapcsolódó előzetes tájékoztásra vonatkozó jogszabályi és saját szabályzati előírások maradéktalan teljesülését, valamint 10 millió forint bírságot is kiszabott a befektetési szolgáltatóra.

⁸ <https://www.mnb.hu/letoltes/nyugdijpenztari-hozamok-2009-2023.pdf>

A befektetési szolgáltatókat érintően az MNB – a tőkepiaci szakmai szervezetekkel történt egyeztetést követően – kiadta a befektetési tanácsadáshoz és portfóliókezelési szolgáltatáshoz kapcsolódó alkalmasság értékeléséről szóló – március 28-tól alkalmazandó – frissített ajánlását⁹, melybe beépítette a befektetők fenntarthatósági preferenciáinak megismerésével és értékelésével kapcsolatos szabályokat, követve az ESMA¹⁰ által e témakörben kidolgozott iránymutatásokat. A fenntarthatósági preferenciák értékelésének a szolgáltatók termékirányítási eljárásába is be kell épülnie, mellyel kapcsolatos részletszabályok MNB általi kidolgozása és a vonatkozó ajánlás kiegészítése folyamatban van. Az EMIR Refit rendelet¹¹ szerinti – a származtatott pozíciókra vonatkozó – jelentéstétel témakörében az MNB vezetői körlevelet¹² adott ki, melyben felhívta az érintett piaci szereplők figyelmét a megváltozott adatszolgáltatási követelményekkel kapcsolatosan meghatározott iránymutatások alkalmazására.

Az orosz-ukrán konfliktus miatt korábban az MNB felfüggesztette két piacvezető alapkezelő kifejezetten orosz fókuszú részvény alapjainak forgalmazását, ezekben az alapokban elkülönítette a tartósan illikviddévált eszközöket. Az illikvid befektetési jegysorozatok tehát a likvid sorozatok mellett továbbra is a befektetők vagyontól képezik, de az alapkezelők nem számítanak fel bizonyos díjakat ügyfeleiknek ezen vagyonelem után. Általánosságban elmondható, hogy a hazai orosz kitérttségű befektetési alapok állománya továbbra is minimális a befektetési alapok piacán belül.

2023. december 18. napján publikálta az MNB honlapján a nyilvános, nyílt végű ingatlanalapok befektetési jegyeinek forgalomba hozataláról, likviditási profiljának kialakításáról, illetve koncentrációs kockázatainak kezeléséről szóló 13/2023. (XII.15) ajánlását, melynek az intézmények 2023. december 19-től kötelesek megfelelni. Az érintett alapkezelők az ajánlásban előírt nyilatkozatokat megtették, illetve az előírt stresszteszteket elvégezték 2024 első negyedéve során, amelyeket a jegybank folyamatos felügyelésben ellenőriz.

A 2024. március 7-én megjelent – a kollektív befektetési formák befektetési és hitelfelvételi szabályairól szóló 78/2014. (III. 14.) kormányrendelet módosításáról szóló – 55/2024 (III. 7.) Korm. rendelet jelentős változásként 14 befektetési alap típust határozott meg. A módosítás nem vonatkozik zártkörű befektetési alapokra, a nyilvános belépési korláttal rendelkező ingatlanalapokra, illetve olyan értékpapíralapokra, amelyek legalább 80 százalékos mértékben Magyarországon kívül kibocsátott, valamint forgalmazott eszközbe fektetnek be.

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL ÉS MEGAKADÁLYOZÁSÁVAL, VALAMINT A VAGYONI- ÉS PÉNZÜGYI KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELÜGYELTI TEVÉKENYSÉG

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT) kapcsolatos vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezhet-e szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

Az MNB 2024 első negyedévében zárta le a tranzit fizetési számlákkal kapcsolatos pénzmosási kockázatok, kockázatkezelő, illetve -csökkentő intézkedések és kapcsolódó pénzmosási kontrollok ellenőrzésére három banknál – az Erste Bank Hungary Zrt.-nél (Erste Bank), az MBH Bank Nyrt.-nél és a CIB Bank Zrt.-nél – végzett témavizsgálatot. Az MNB az Erste

⁹ A Magyar Nemzeti Bank 1/2024. (III.6.) számú ajánlása a befektetési tanácsadási és portfóliókezelési szolgáltatás nyújtása során irányadó előzetes tájékoztatói kötelezettség teljesítésének egyes szempontjairól – <https://www.mnb.hu/letoltes/1-2024-alkalmassagi-ertekeles-ajanlas.pdf>

¹⁰ European Securities and Markets Authority – Európai Értékpapír-piaci Hatóság

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/834 rendelete a 648/2012/EU rendeletnek az elszámolási kötelezettség, az elszámolási kötelezettség felfüggesztése, a jelentéstételi kötelezettségek, a nem központi szerződő fél által elszámolt, tőzsdén kívüli származtatott ügyletekre vonatkozó kockázatsökkentési technikák, a kereskedési adattárak nyilvántartásba vétele és felügyelete, valamint a kereskedési adattárakkal szembeni követelmények tekintetében történő módosításáról

¹² <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-emir.pdf>

Bank és az MBH Bank esetében hiányosságokat tárt fel a pénzmossággyanús esetekre vonatkozó bejelentési gyakorlattal kapcsolatban, mivel azok nem minden esetben történtek meg haladéktalanul az illetékes hatóság (NAV Pénzmosság és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda) felé. Jogsértőnek bizonyult az is, hogy a két hitelintézet a belső ellenőrző és információs rendszer által generált jelzéseket késedelmesen, nem határidőben dolgozta fel, valamint több esetben elmaradt az érintett ügyletek kapcsán a pénzeszközök forrására vonatkozó információk beszerzése is. Ezekon felül a vizsgálat az ERSTE Bank esetében a belső ellenőrző és információs rendszerének működtetésével kapcsolatban a riasztások kivizsgálásának kontrollja tekintetében is tapasztalt hiányosságot. A feltárt problémák miatt az MNB az Erste Bankra és az MBH Bankra 10-10 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. A vizsgálat a CIB Bank Zrt. esetében jogsértést nem tárt fel, így az eljárást végzéssel megszüntette. Összességében az MNB a feltárt jogsértések előfordulása és a rendszerszintű jogsértések elmaradása miatt úgy ítélte meg, hogy a korábbi hasonló tárgyban 2021-ben zárult témavizsgálat eredményeihez képest a tranzit fizetési számlákkal kapcsolatos kockázatok kezelésében érdemi előrelépés történt.

Az ugyancsak lezárult, 3 hitelintézet – Erste Bank Hungary Zrt., MKB Bank Nyrt., illetve Takarékbank Zrt., majd az utóbbi két bank esetében azok jogutódjának, az MBH Bank Nyrt. (MBH Bank) – bevonásával folytatott témavizsgálat keretében az MNB ellenőrizte a bizalmi vagyonkezelő ügyfelekkel kapcsolatban végzett ügyfél-átvilágítási és monitoring tevékenységet. A felügyelet megállapította, hogy az MBH Bank ügyfélátvilágítási tevékenysége során nem járt el körültekintően, mivel több esetben, ismétlődő jelleggel nem tartotta naprakészen – az újonnan létrejött bizalmi vagyonkezelői jogviszonyokra tekintettel – az üzleti kapcsolatok céljára, tervezett jellegére vonatkozó információkat. Emellett az MBH Bank nem teljesítette haladéktalanul a pénzmossággyanús tranzakciókkal kapcsolatos bejelentési kötelezettségét sem, mivel számos bizalmi vagyonkezeléshez kapcsolódó szokatlan ügylet vonatkozásában csak késedelmesen ismerte fel a bejelentések szükségességét és továbbította azokat az illetékes hatóság felé. További hiányosságnak tárta fel az MBH Bank által lezárt szűrőrendszeri jelzések értékelésének ellenőrzésével kapcsolatban, hogy a bank gyakorlatában a kockázatalapú kontrolltevékenysége során nem helyezett kiemelt hangsúlyt arra, hogy azonos kockázatú háttérinformációk esetén milyen módon kerülhet sor a riasztások eltérő jellegű lezárására. A feltárt problémák miatt az MNB az MBH Bankra 10 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Az Erste Bank ugyan a belső kockázatértékelésében a bizalmi vagyonkezelői tevékenységhez magas kockázati besorolást társított, azonban az ügyfélátvilágítási intézkedéseit nem igazította hozzá, a kockázat detektálásakor nem alkalmazott fokozott ügyfélátvilágítást. Tekintettel arra, hogy az Erste Bank a feltárt hiányosságokat az érintett bizalmi vagyonkezelő ügyfelek esetében még a vizsgálat során javította, elmaradt intézkedéseit pedig pótolta, az MNB csak figyelmeztetésben részesítette a hitelintézetet.

FOGYASZTÓVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

2024. január 1. napján hatályba lépett a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélésekről szóló ajánlás¹³, melyben az MNB többek között az ügyféledukációs intézkedések alkalmazására, az ügyfelek megfelelő tájékoztatására vonatkozó elvárásokat fogalmazott meg. Annak érdekében, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók az ajánlásban rögzített tájékoztatási elvárásoknak történő megfelelést az ügyfelek számára elérhető honlapjaikon a figyelem felkeltésére alkalmas, egységes módon biztosítsák, az MNB vezetői körlevelében adott iránymutatást a piaci szereplők részére.¹⁴ A vezetői körlevél egyebek mellett előírja, hogy a visszaélések megelőzésével, észlelésével, megakadályozásával kapcsolatos információkat egy külön aloldalon rögzítsék a pénzforgalmi szolgáltatók, amelyre a honlapjaik főoldaláról egy kattintással el lehet jutni, valamint meghatározza az MNB elvárásait ezen aloldal tartalmára, felépítésre vonatkozóan.

Az MNB 2024. márciusban az egységes pénzügyi tájékoztatás érdekében körlevelet¹⁵ adott ki az egyoldalú díjmódosítások okainak közérthetőbb tájékoztatására, illetve az általános szerződési feltételek, valamint a hirdetések módosításainak könnyebb áttekinthetőségére tekintettel.

¹³ A Magyar Nemzeti Bank 5/2023. (VI.23.) számú ajánlása a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről

¹⁴ Vezetői körlevél a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélésekhez kapcsolódó tájékoztatási elvárásokról – <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-kozvetetelhez.pdf>

¹⁵ Vezetői körlevél az egyoldalú szerződésmódosítás okának hirdetményi úton való közzétételével, valamint a módosítással érintett díjak, költségek és egyéb szerződési feltételek változásának transzparens megjelenítésével kapcsolatos elvárásokról – <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-honlapra.pdf>

A litvániai székhelyű Revolut Bank betétgyűjtési tevékenysége kapcsán az MNB felhívta a figyelmet, hogy a bank Magyarországon továbbra is határon átnyúló intézményként kínál elektronikus pénzforgalmi szolgáltatásokat, melynek velejárója, hogy a hazai ügyfelek elszámolási vagy csalási jogvitáikat továbbra is külföldön, litvánul vagy angolul intézhetik. Az MNB-nek nincs hivatalos információja a magyar ügyfelek fogyasztói jogainak érvényesüléséről, a számukra kedvező döntések arányáról. Határon átnyúló intézmény esetében ugyanis az uniós jog szerint a hazai pénzügyi felügyeletet „fogadó országgént” csak rendkívül korlátozott fogyasztóvédelmi jogosítványok illetik meg (elsősorban a litván jegybankhoz fordulhat az ügyfelek védelmében). Mindemellett az MNB a fentiek szerinti jogszabályi keretek között, fogyasztóvédelmi szempontú folyamatos felügyelési tevékenységében figyelemmel kíséri a magyarországi ügyfeleket érintő aktualitásokat a bank tevékenysége kapcsán, és rendszeresen egyeztet a bankkal a fogyasztóvédelmi kérdésekben.

Az MNB folyamatos felügyeleti tevékenysége során figyelemmel kíséri a pénzügyi intézmények fogyasztói tájékoztatásait és azok hiányossága vagy a közérthetőség elmaradása esetén jelzéssel él. 2024 első negyedévében többek közt hitelkártya-kedvezményrel kapcsolatos tájékoztatás, az örökösöket érintő információk közzététele, illetve az előtörlesztésekkel kapcsolatos tájékoztatás kapcsán vált szükségessé az egyes intézményi gyakorlatok folyamatos felügyelés keretében történő áttekintése.

A kb. 4 millió hazai lakott ingatlan hozzávetőleg háromnegyede biztosított, vagyis minden 4. háztartás védtelen az elemi károk, tűz vagy épp a betörés ellen. Az infláció miatt az építőanyagok ára és az építés-szerelési költségek is jelentősen nőttek az elmúlt években, tavaly rekord mértékű viharkárokról számoltak be a biztosítók, ráadásul sok ingatlan alulbiztosított lehet (vagyis baj esetén jogszerűen csak a kár egy részét térítheti meg a biztosító). Mindezekért, illetve a hazai lakásbiztosítók közötti lanya verseny miatt is nagy szükség volt a piaci verseny erősítésére, az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatások minőségének további javítására. A jogalkotó döntése nyomán az ügyfeleknek soron kívül – azaz a következő szerződéses évfordulójuk lejárta előtt – lehetőségük volt 2024. március folyamán lakásbiztosításuk felmondására, átkötésére mostani, vagy egy másik biztosítónál. Erről lakásbiztosítójuk február 15-ig az eddig megszokott kommunikációs csatornán (levélben, emailen stb.) értesítette őket. Ha az ügyfél szerződése felmondásáról döntött, azt ingyenesen, indoklási kötelezettség nélkül tehetette meg írásban legkésőbb március 31-ig, 30 napos felmondási idővel biztosítója számára. Március 31-ig nagyságrendileg 384 ezer darab biztosítási szerződés felülvizsgálatára és új ajánlat kiadására került sor, mely a piaci várakozásokat is felülmúlta.

Márciusban így erős verseny indult a biztosítók közt a fogyasztókért. Az ügyfelek eligazodását az MNB honlapjának Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítási (MFO) és Pénzügyi Navigátor fogyasztóvédelmi oldalával is támogatta. Akik szerződésük alapján esetleg hosszabb időszakra (akár az egész évre) előre kifizették lakásbiztosítási díjukat, azok a felmondási idő lejárta utáni részt visszakapják. Szerződés felmondása esetén az ügyfeleknek szükséges rendezni a felmondási idő végéig esedékes díjukat. Az MFO keretrendszerét az MNB még 2019. év végén határozta meg, mostanra pedig már a piac 14 lakásbiztosítója közül 13-nál elérhető a konstrukció, amely jó választás a lakásbiztosítást kötő fogyasztóknak. A pénzügyi felügyelet felmérése alapján e biztosítások magasabb szolgáltatást nyújtanak és díjuk kb. 10 százalékkal kedvezőbb az egyéb piaci termékekhez képest. Nincs önrészükhöz, a velük kapcsolatos ügyek digitálisan intézhetőek, a leggyakoribb kártípusok tartalmát az MNB szabta meg, a kizárásokat szűkítette, a kárkifizetés pedig gyorsított módon történik. A lakásbiztosítási kampány során az új ajánlatok hozzávetőlegesen 9%-a volt MFO, mely a korábbi évek duplája.

Az MNB felügyeleti hatóságként aktívan monitorozta a lakásbiztosítási kampányt. Új felügyelési eszközökkel próbavásárlásokat folytatott, online kalkulációkat végzett, s heti kétszer kért adatszolgáltatást a biztosítóktól és a biztosításközvetítői piac egyes szereplőitől. Probléma esetén azonnal közbelépett, vezetői levelek küldésével és egyéb eszközökkel. Az ügyfelek az MNB tapasztalatai alapján biztonságos, nyugodt körülmények közt tekinthették át lakásbiztosításaikat a kampány során. Az MNB több, mint 100 piacmonitoring célú próbavásárlást folytatott a biztosítóknál és közvetítőknél kifejezetten a lakásbiztosítás értékesítési gyakorlatának felmérése céljából, mely alapján megállapításra került, hogy a próbátogatások döntő többségében az ügyfelek szerződéskötést megelőző tájékoztatásként a díjkalkulációt kapták meg, a lakásbiztosítási termékismertetőt és az általános szerződési feltételeket nem.

KIBOCSÁTÓI FELÜGYELÉS ÉS PIACFELÜGYELETI ELJÁRÁSOK

2024 márciusában az MNB összesen 160 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a budapesti székhelyű Car Service Partner Kft.-re és a prágai székhelyű Car Service Partner s.r.o.-ra jogosulatlan pénzkölcsönnyújtási tevékenység

miatt, és végleg megtiltotta, hogy Magyarországon jogosulatlanul, üzletszerűen pénzkölcsönt nyújtsanak. A társaságok használt személygépjárműveket vásároltak. A megvett gépjárművet aztán a tulajdonossá váló társaságok a korábbi eladó részére – mint üzembentartónak – használatra visszaadták. Ezzel egyidejűleg a járműre a korábbi eladó javára határozatlan időtartamra visszavásárlási jogot kötöttek ki, amely jog ellenértékeként havonta „foglalási díjat” kértek. A piacfelügyeleti eljárás során beszerzett adatok alapján a jegybank megállapította, hogy a társaságok valós gazdasági célja nem a gépjárművek feletti tulajdonjog megszerzése, hanem annak biztosítása volt, hogy az azokat eladó személyek egy meghatározott pénzösszeghez jussanak. A társaságok tehát valójában finanszírozták az eladót üzleti jelleggel, díj ellenében, azaz kamat fejében nyújtottak pénzkölcsönt. A fenti konstrukcióban a jármű fedezetként, a „foglalási díj” pedig – többek között – a pénz használatának ellenértékeként szolgált. Az MNB vizsgálata feltárta, hogy a társaságok a velük kapcsolatba került természetes és jogi személyek részére 2021 márciusát követően együttesen több mint 300 esetben, több száz millió forintot meghaladó értékben nyújtottak kölcsönt.

2024 első negyedében az MNB egy magánszeméllyel szemben lefolytatott piacfelügyeleti eljárás során megállapította, hogy egyes ügyletkötéseivel több kereskedési napon tiltott piaci manipulációt követett el a BÉT-en jegyzett POLYDUCT, eSense, Megakrán és FuturAqua részvényekre vonatkozóan. Tevékenysége alkalmas volt arra, hogy hamis benyomást keltsen az értékpapírok valós piaci megítéléséről, keresletéről és kínálatáról, valamint forgalmáról. A magánszemély a vizsgált időszakban olyan mennyiségben adott be, majd vont vissza a kereskedési rendszerben megbízásokat több részvényre, hogy azok alkalmasak lehettek más befektetők elbizonytalanítására, döntéseik lassítására, illetve a saját kereskedési stratégiája elrejtésére. Ez a jogszabály által tiltott piaci manipuláció „megbízashalmaz” típusát jelentette. A magánszemély emellett „vetítéssel” is manipulálta a piacot, szintén több részvény kapcsán. Kereskedése során ugyanis a hozzá köthető árváltozással érintett kereskedési napokon előforduló tranzakciókból minden esetben az ármeghatározó ajánlatot ő adta. Az MNB mindezek miatt megtiltotta a magánszemélynek a piaci manipulációra vonatkozó rendelkezések ismételt megsértését és 10 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki rá. A bírságösszeg megállapításánál súlyosító körülménynek számított, hogy a magánszemély tevékenységét 4 részvényre vonatkozóan és hosszabb időn keresztül folytatta. Enyhítő körülmény volt ugyanakkor, hogy az adott értékpapírokhoz határidős termék nem kapcsolódott a BÉT-en, valamint azok a BUX és BUMIX indexkosarakban sem szerepeltek.

Az MNB egy magánszeméllyel szemben lefolytatott másik piacfelügyeleti eljárás során megállapította, hogy ügyletkötéseivel több hónapon át tiltott piaci manipulációt követett el a BÉT-en jegyzett Kulcs-Soft Nyrt. által kibocsátott részvényekre vonatkozóan. Több hónapon át kezdeményezett nagyszámú vételi ügyletével a magánszemély a Kulcs-Soft részvény napi átlagos kereskedési forgalmát közel hatszorosára növelte, illetve a vizsgált időszak alatt a tranzakcióival érintett kereskedési napokon a Kulcs-Soft részvény árfolyamában 97 százalékos kumulált emelkedés történt. Ezen forgalomgenerálást és árfolyambefolyásolást eredményező ügyletek mellett a magánszemély tőkepiaci magatartása úgynevezett „kezdőlökés” elnevezésű piaci manipulációra utaló gyakorlatot is megvalósított azzal, hogy az MNB által vizsgált időszakban több kereskedési napnak jellemzően az elején adott be olyan kiemelkedően nagy volumenű megbízásokat, amelyek tényleges leteljesülése az átlagos kereskedési mennyiség alapján kizárt volt. Mindezek mellett a magánszemély egy alkalommal adott a kereskedési idő végéhez közel egy – az ajánlati könyvben szereplő ajánlatoknál magasabb áron – eladási ajánlatot, amivel meghatározta a Kulcs-Soft részvény aznapi záróárát. A magánszemély ezen tőkepiaci tevékenysége alkalmas volt a „záróár beállítása” elnevezésű piaci manipulációra utaló gyakorlat megállapítására. Mindezek nyomán az MNB a magánszemélynek megtiltotta a piaci manipulációra vonatkozó jogszabályi rendelkezések ismételt megsértését és 100 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki rá. A bírság összegének meghatározása során az MNB kiemelt súlyosító körülményként értékelte, hogy a magánszemély magatartását a Kulcs-Soft Nyrt. – mint a szabályozott piacra bevezetett kibocsátó – vezető tisztségviselőjeként valósította meg, azaz az átlagos befektetőnél szélesebb körű ismeretekkel kellett rendelkeznie a MAR¹⁶ előírásairól. Emellett az MNB fél évvel ezen piacfelügyeleti eljárásban vizsgált időszakot megelőzően már megtiltotta a magánszemélynek, hogy a MAR piaci manipulációra vonatkozó rendelkezéseit ismételten megsértse és 30 millió forint piacfelügyeleti bírság megfizetésére is kötelezte. Mindezek mellett az MNB a piacfelügyeleti bírság meghatározása során súlyosító körülményként értékelte, hogy az ügyfél a tiltott piaci manipulációt több, a MAR által tiltott magatartásformával valósította meg.

¹⁶ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 596/2014/EU RENDELETE (2014. április 16.) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről

Az MNB kezdeményezésére éppen az ilyen esetekre tekintettel szigorodtak a Büntető Törvénykönyv tőkepiaci visszaélésekre vonatkozó tényállásai. 2023. január 1. napjától bennfentes kereskedelemnél, tiltott piacbefolyásolásnál már súlyosabban minősül, ha e bűncselekményeket tőzsdei céghez kötődő személy követi el.

AZ MNB ZÖLD PROGRAMJA

A zöld pénzügyek területén az elmúlt három évben felépült jelentős adatvagyonra alapozva 2023 novemberében óta rendszeresen, negyedéves gyakorisággal zöld pénzügyi adatokat tesz közzé az MNB. A zöld adatpublikáció legutóbb idén márciusban frissült az 2023. év végén elérhető adatokkal, melyek a zöld pénzügyi termékek állományának dinamikus növekedéséről tanúskodnak¹⁷.

A negyedév során lezárult a hitelintézetek éghajlatváltozásból eredő kockázatainak azonosítását és mérését támogató rövidtávú klímastresszteszt. A második alkalommal elvégzett gyakorlat a hazai bankrendszer átállási kockázatairól szolgáltat értékes információkat.

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

Az MNB Ügyfélszolgálatához 2024 első negyedévében összesen 7 003 db ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a korábbi időszakokhoz képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzügyi piacot érintették, ezt a biztosítási piac követte. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, pénzforgalmi szolgáltatásokkal, nem-életbiztosításokkal, befektetésekkel, valamint életbiztosításokkal kapcsolatos kérdéskörökben fordultak az MNB Ügyfélszolgálatához.

A 2022 szeptemberében óta jelentős problémaként azonosítható banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma továbbra is magas. 2023 szeptemberében tetőztek az esetszámok, és némi visszaesés után 2023 negyedik negyedévéől 2024 első negyedévének végéig havi átlag 100 jelzés volt a jellemző. A kibercsalások elkövetési módszerei közül jellemző a csomagküldő szolgálat nevével visszaélve adathalász üzenet e-mail küldése, illetve a hamis banki telefonhívások.

¹⁷ <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/zold-penzugyi-adatok>

4. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS ÉS SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE, MREL-KÖVETELMÉNY

Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság az éves ütemtervnek megfelelően a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében tovább folytatta a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást, amelyhez kapcsolódóan felülvizsgálatra kerülnek a csoportszintű szanálási terv és azzal párhuzamosan a konszolidált és egyedi, a szavatolótőkére, a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmények (MREL-követelmény) is. A szanálhatóság értékelésére nemcsak a csoport belföldi intézményeinél kerül sor, hanem koordinált vizsgálat keretében a más országokban székhellyel rendelkező leányvállalatoknál is az érintett külföldi szanálási hatóságok közreműködésével. A csoportszintű szanálási terv és a szanálhatóság értékelése, valamint az MREL-követelmények együttes döntések keretében fognak elfogadásra kerülni az év folyamán.

Az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézmények, illetve bankcsoportokért felelős szanálási hatóság vezetése alatt álló szanálási kollégiumokban is folytatódott a szanálási tervezési, valamint a szanálhatóság értékelésével összefüggő munka. Ennek keretében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi székhelyű leányvállalataiért felelős szanálási hatóság több leányvállalat esetében kidolgozta és indokolással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta az egyedi MREL-követelményekre vonatkozó javaslatait. Több intézmény vonatkozásában pedig már folyamatban van a csoportszintű szanálási tervek és az MREL-követelményekre vonatkozó együttes döntések elfogadása.

Az MNB folyamatosan nyomon követi az MREL-követelmény teljesítésére kötelezett intézményeknek a rájuk irányadó követelményeknek való megfelelés státuszát.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK, A SZANÁLÁSI ALAP TAGINTÉZMÉNYEINEK RENDSZERES ÉVES DÍJFIZETÉSE

Az MNB képviselői aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsainak munkájában. 2024. első negyedévében az MNB folytatta a Szanálási Alapba fizetendő rendszeres éves díjak számítására vonatkozó előkészületeket az intézmények által teljesített adatszolgáltatásokban foglalt információk feldolgozásával.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS, RÉSZVÉTEL AZ EURÓPAI UNIÓS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSÁBAN

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az Európai Bankhatóság (European Banking Authority – EBA), az Európai Értékpapírpiaci Hatóság (European Securities and Markets Authority – ESMA) szanálási munkacsoportjainak, valamint a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével részt vállalnak uniós jogalkotási szerveknek és az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási nyugdíj-hatóságnak (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) a biztosítók szanálási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Az MNB a 2022-ben kialakításra került, a szanálási hatóságok szanálási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó éves program (EREP – European Resolution Examination Programme) keretében az idei évben is az EBA rendelkezésére bocsátotta a program megvalósításához szükséges, nem intézményspecifikus információkat a szanálási hatósági gyakorlatáról.

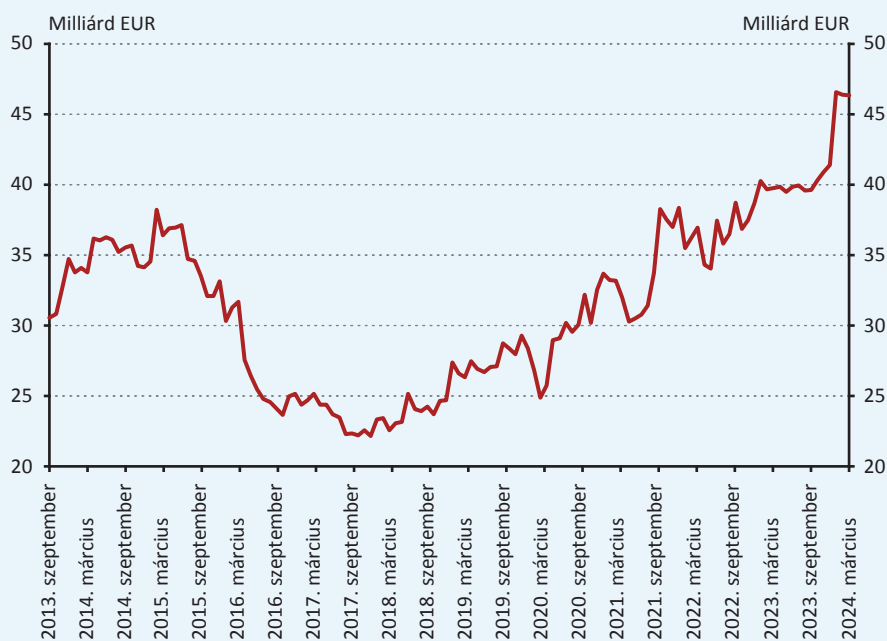
5. Nemzetközi tartalékok

2024 első negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 46,4 milliárd euro volt, ami mintegy 5,0 milliárd euro növekedést jelent a 2023. év végi 41,4 milliárd eurós értékhez képest.

A növekedés hátterében leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) januárban végrehajtott kötvénykibocsátásai (a 12 éves 2,5 milliárd névértékű amerikai dollár és az 5,5 éves 1,5 milliárd névértékű euró zöld kötvények) és az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben érkezett nettó 1,2 milliárd euró transzfer, valamint az eurótól eltérő devizaeszközök, illetve az arany euróban kifejezett értékének árfolyamváltozás miatti átértékelődése és a kereskedelmi bankok által elhelyezett devizabetét-állomány változása állnak.

Ezt ellensúlyozták az ÁKK adósságtörlesztési célú tételei (többek között a márciusi USD 2 milliárd eredeti névértékű kötvénylejárat) és a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai.

5. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása (milliárd EUR)

6. Készpénzlogisztikai tevékenység

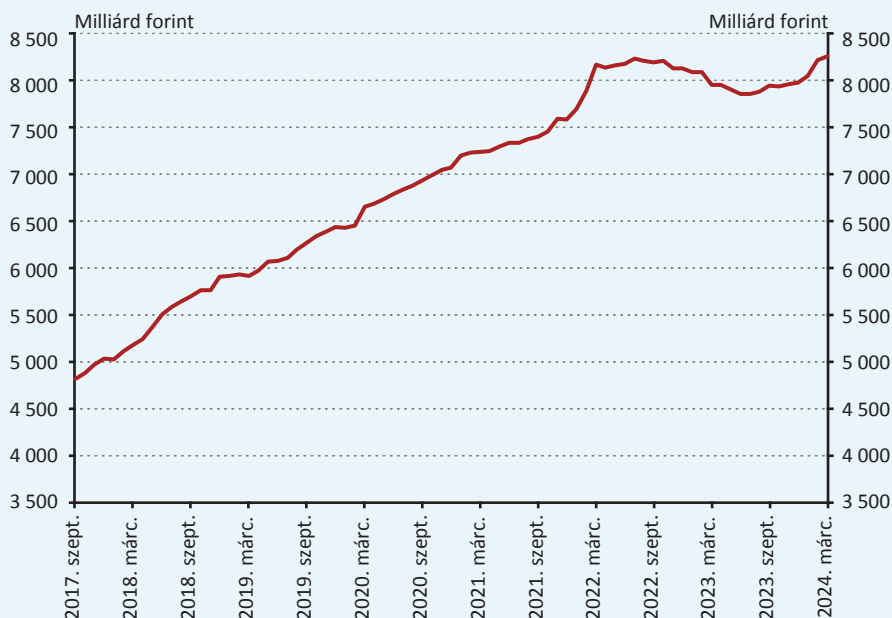
A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

2024. I. negyedév végén a forgalomban lévő készpénzállomány 3,9%-kal, nominálértéken 310,9 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszaki szintjét, március végére elérve a 8 304,1 milliárd forintot.¹⁸ Az év első három hónapjában a készpénzállomány 234,3 milliárd forinttal bővült, amely növekedés a már 2023. augusztusától megfigyelt, kismértékű havi bázisú emelkedési pályához illeszkedik. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok alapján a forgalomban lévő készpénzállomány az első negyedévben 3,6%-kal magasabb a 2023. december végi állományhoz képest.

A készpénzállomány immár nyolc hónapja tartó mérsékelt ütemű növekedéséhez hozzájárult az infláció csökkenése, ami a korábbi időszakban is meghatározó, ún. óvatossági készpénzkereslet további erősödését okozhatta. Ezt támasztja alá a forgalomban lévő bankjegycímletek volumenének alakulása is, ahol a húszezer forintos címletek forgalomban lévő darabszámának 2023-ban megfigyelt átmeneti, marginális visszaesése után a mutató 2024 első negyedévében ismét emelkedett éves bázison. Ugyanakkor a továbbra is kedvezőtlen makrogazdasági körülmények, a háztartások fogyasztásának alakulása és a lakosság készpénzhasználati preferenciái a tranzakciós pénzkeresleten keresztül mérsékelhetik a készpénzállomány bővülését. Ehhez a folyamathoz járul hozzá az intézményi magatartás, a kereskedelmi bankok készletracionalizálási törekvése, amely az előző év folyamataihoz illeszkedve az első negyedévben is meghatározó mértékben fékezte a készpénz iránti igényt. Figyelembe véve a jelenlegi makrogazdasági folyamatokat, a fogyasztás alakulását és azt, hogy ezen változók késleltetve fejtik ki hatásukat a készpénzkeresletre, a forgalomban lévő készpénzállomány várhatóan az elkövetkező hónapokban is enyhén növekvő mintázatot vesz fel.

6. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban, szezonálisan és naptárhatással igazított adatok

Forrás: MNB.

¹⁸ Ebben az értékben nem szerepel a bevont, de még visszaváltható bankjegyek értéke, ami az MNB mérlegében kimutatott készpénzállománynak része. A mérlegben szereplő készpénzállomány 8 401,3 milliárd forintot ért el, amely az előző év azonos időszakához képest 305,7 milliárd forinttal és 3,8%-kal növekedett.

2. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹⁹

(2024. március 31-i és 2023. március 31-i adatok)

Bankjegyek	2024				2023			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	301,1	6 022,9	44,8	73,5	285,9	5 718,8	44,2	72,5
10 000 forint	185,8	1 858,3	27,7	22,7	187,3	1 872,9	29,0	23,7
5 000 forint	31,5	157,2	4,7	1,9	30,0	149,9	4,6	1,9
2 000 forint	22,8	45,5	3,4	0,6	22,7	45,5	3,5	0,6
1 000 forint	90,3	90,3	13,4	1,1	83,0	83,0	12,8	1,1
500 forint	40,4	20,2	6,0	0,2	38,1	19,0	5,9	0,2
Összesen	671,9	8 194,4	100,0	100,0	647,0	7889,1	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	193,8	38,8	7,8	41,2	186,6	37,3	7,9	41,4
100 forint	248,3	24,8	10,1	26,4	236,8	23,7	10,0	26,3
50 forint	243,9	12,2	9,9	13,0	232,1	11,6	9,8	12,9
20 forint	455,5	9,1	18,4	9,7	435,5	8,7	18,4	9,7
10 forint	496,3	5,0	20,1	5,3	477,5	4,8	20,2	5,3
5 forint	831,6	4,1	33,7	4,4	795,2	4,0	33,7	4,4
Összesen	2 469,4	94,0	100,0	100,0	2 363,7	90,1	100,0	100,0

Forrás: MNB.

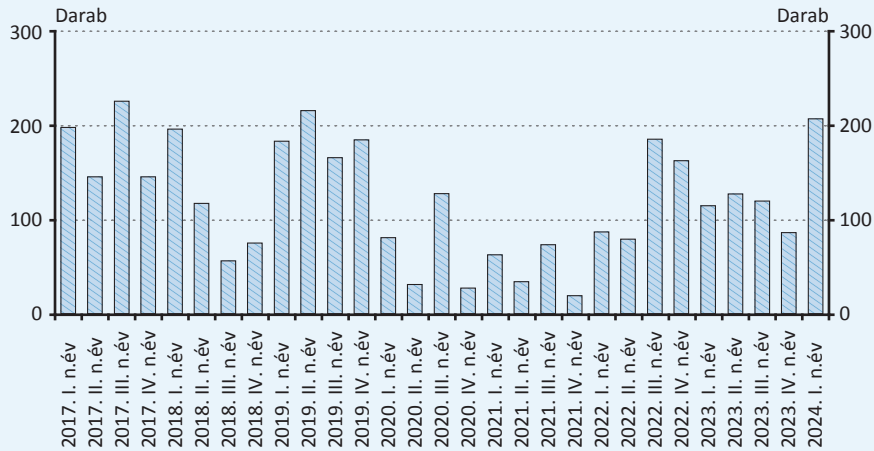
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 2024. március 31-én 8 194,4 milliárd forint, mennyisége 671,9 millió darab volt. Ez értékben és mennyiségét tekintve is 3,9 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A 10 000 forintosok darabszáma csekély mértékben, 0,8 százalékkal csökkent, a többi bankjegycímet forgalomban lévő állománya azonban nőtt. A két legkisebb bankjegycímet iránti keresletbővülés volt a legnagyobb, az 1 000 forintosok száma 8,9 százalékkal, az 500 forintosoké pedig 6,1 százalékkal emelkedett a bázisidőszakhoz képest. A forgalomban lévő érmék értéke 94 milliárd forintot, mennyisége 2 469,4 millió darabot tett ki 2024. március végén. Ez értékben 4,4 százalékos, mennyiségben 4,5 százalékos emelkedést mutat 2023 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímetet egyenletesen érintette.

A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2024 I. negyedévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 207 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok 37%-a a 20 000, 62%-a pedig a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata dominálja. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel megbízhatóan azonosíthatók.

¹⁹ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

7. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

A jegybank szakértői 281 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 244 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2024 I. negyedévében.

KÉSZPÉNZFIZETÉS JOGSZABÁLYI KÖRNYEZETÉNEK VÁLTOZÁSAI

2024. február 28-án lépett hatályba a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet módosításáról szóló [4/2024 \(II. 27.\) MNB rendelet](#). A rendeletmódosítás egyrészt egyértelművé tette a magyar hitelintézeti piacra esetlegesen belépő új szereplőkre vonatkozó elvárásokat, másrészt a jegybanki ellenőrzési tapasztalatok felhasználásával tovább pontosította a hitelintézeti készpénzes infrastruktúra működtetési és rendelkezésre állási elvárásaira, valamint a pénztári műveletek korlátozására vonatkozó feltételeket.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket.

Az emlékérmék ismeretterjesztő szerepének minél szélesebb körben való érvényesülése érdekében 2014 óta a nemesfém emlékérmék színesfém változata is kibocsátásra kerül, a nemesfém érmeképpel megegyezően, de alacsonyabb névértékben.

2024 első negyedévében az alábbi két tematikában, négy emlékérmét bocsátott ki az MNB, a kibocsátási irányelvekkel összhangban ezüst és színesfém változatban.

Emlékérme-kibocsátás – Baranya vármegye, Pécs

A Magyar Nemzeti Bank a magyar vármegyéket és vármegyeszékhelyeket bemutató emlékérme-sorozat második elemeként „Baranya vármegye, Pécs” megnevezéssel 20 000 Ft névértékű ezüst és 3000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2024. március 5-én. Az érméket Kereszthury Gábor iparművész tervezte.

„Baranya vármegye, Pécs” emlékermék

EZÜST EMLÉKÉRME
Névérték: 20 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 40 g
Átmérő: 42 mm
Verhető: 6 000 db tükörfényes (Proof)
Szél: finomrecézett, szélfelirattal

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME
Névérték: 3 000 Forint
Anyag: színesfém (Cu90Zn10)
Súly: 29,50 g
Átmérő: 42 mm
Verhető: 10 000 db bronzpatinázott
Szél: finomrecézett, szélfelirattal

Emlékérme-kibocsátás – Kincsem

A Magyar Nemzeti Bank „Kincsem” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 3 000 Ft-os címletű színesfém emlékerméket bocsátott ki 2024. március 12-én az örökös futamgyőztes magyar versenyló születésének 150. évfordulója alkalmából. A jubileumi emlékerméket Kereszthury Gábor iparművész tervezte.

„Kincsem” emlékermék

EZÜST EMLÉKÉRME
Névérték: 15 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 31,46 g
Méret: 39,60 x 26,40 mm fekvő téglalap
Verhető: 5 000 db tükörfényes (Proof)
Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME
Névérték: 3 000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 27 g
Méret: 39,60 x 26,40 mm fekvő téglalap
Verhető: 7 000 db selyemfényes (BU)
Szél: sima

További részletek, az emlékermék éremképi leírásai az egyes címekre kattintva, az MNB honlapján találhatóak.

7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

AZ ONLINE PÉNZTÁRGÉP ADATBÁZIS FELHASZNÁLÁSÁVAL KÉSZÜLT CIKKSOROZAT

Az online pénztárgép (OPG) adatbázist felhasználva az MNB cikksorozatot készítette az elektronikus tranzakciók aránya és annak változása a fizikai vásárlásoknál témában, melynek első két része jelent meg 2024 első negyedében. A cikksorozatban az időbeli változást, az elektronikus infrastruktúra kihasználtságát, az értékkategóriánkénti és területi különbségeket is vizsgálja a jegybank. Az első és a második cikk elkészült, ezek publikálása – a hozzájuk tartozó közérthetőbb közleményekkel párhuzamosan – megtörtént.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

2024 I. negyedében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykorban egy új hatósági eljárást indított a jegybank.

PÉNZFORGALMI SZABÁLYOZÁS

A negyedév során az MNB a pénzforgalmi szolgáltatóktól, egyéb vállalkozásoktól és természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül öt pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki.

KÖZPONTI VISSZAÉLÉSSZŰRŐ RENDSZER

Az MNB és a GIRO Zrt. szoros együttműködésének keretében megindult a Központi Visszaélésszűrő Rendszer (KVR) megvalósítása, ami mesterséges intelligencia segítségével, valós időben értékeli majd a tranzakciók csalási kockázatának mértékét, melynek eredményéről szintén valós időben visszajelzést küld a hitelintézeteknek. Annak érdekében, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelően a rendszer éles indítása 2025. július 1-én megtörténhessen, az MNB-vel történt folyamatos egyeztetéseket és a rendszer specifikáció közös kidolgozását követően a GIRO Zrt. megkezdte a tendereztetési eljárást a projekt megvalósítására. A végső pályázati anyagok 2023 decemberében beérkeztek, melyek elbírálására 2024. első felében kerül sor. Az MNB és a GIRO Zrt. folyamatos egyeztetéseket tart a projekt szereplőivel, így a hitelintézetekkel is annak érdekében, hogy a KVR implementációja minél gyorsabb és zökkenőmentesebb legyen.

KELER 30: MKT KEREKASZTALBESZÉLGETÉS A KELER ALAPÍTÁSÁNAK 30. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

A Magyar Közgazdasági Társaság Pénzügyi Szakosztálya a KELER 30. évfordulója alkalmából szervezett kerekasztalbeszélgetésén a résztvevő szakértők a magyarországi pénz- és tőkepiac mérföldköveiről és a jövőbeli kihívásairól beszélgettek Horváth Gábor, a KELER vezérigazgatójának a cég 30 éves történetét ismertető előadását követően. A beszélgetést az MNB képviseletében Luspay Miklós moderálta, a beszélgetést személyesen és az MNB Youtube csatornáján élőben lehetett követni.

8. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

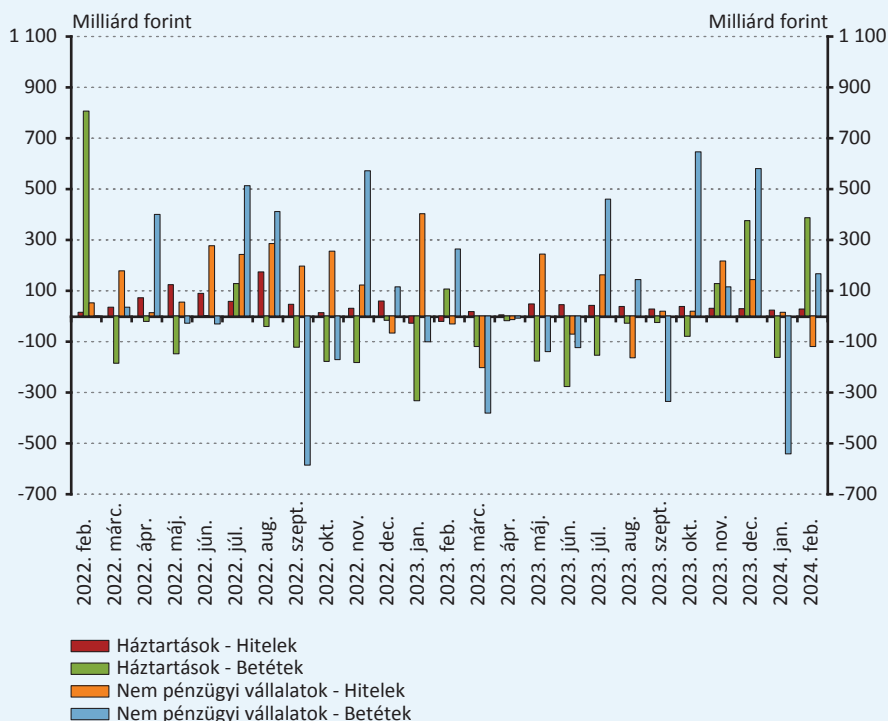
Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2024. februári adatok alapján készített statisztikák 2024. április 5-én jelentek meg. Emellett a gyorsabb és átfogóbb tájékoztatás érdekében 2024-ben elkezdődött a hitelintézetek előzetes statisztikai mérlegének és eredménykimutatásának rendszeres közzététele is.

A szezonálisan nem igazított tranzakciós adatok szerint 2023. december – 2024. február hónapokban összességében mind a háztartások, mind pedig a nem pénzügyi vállalatok nettó hitelfelvevők voltak, a tranzakciókból eredően mindkét szektor növelte betéteinek állományát is. A háztartások hitelei a tranzakciós adatok alapján mindhárom megfigyelt hónapban nőttek: a szektor nettó hitelfelvétele ebben az időszakban összesen 81,2 milliárd forintot tett ki. A nem pénzügyi vállalatok hitelei esetében 2023. decemberben és 2024. januárban növekedés, míg 2024. februárban ezek együttes összegénél kisebb mértékű csökkenés volt megfigyelhető: összesen 37,6 milliárd forinttal nőtt a tranzakciókból eredően az állomány.

A háztartások 2023. decemberben és 2024. februárban növelték, míg 2024. januárban csökkentették betéteik állományát, tranzakciós alapon összesen 599,3 milliárd forintos nettó betételhelyezés jellemezte a megfigyelt időszakot. A nem pénzügyi vállalatok betétállománya szintén 2023. decemberben és 2024. februárban nőtt, míg 2024. januárban csökkent, amely változások eredőjeként összesen 204,6 milliárd forintos nettó betételhelyezés történt ebben az időszakban.

8. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2024. április 5-én jelent meg a háztartási és a nem pénzügyi vállalati hitel- és betéti kamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2023. december – 2024. február) alatt a háztartások által elhelyezett forintbetétek átlagos kamatlábai csökkentek²⁰, míg az eurobetétek kamatlába emelkedett. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek, valamint a személyi hitelek hitelköltség mutatója is mérséklődött a megfigyelt időszakban. A vizsgált negyedévben a babaváró hitelek új szerződéses összege 79,5 milliárd forint volt. A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a forintbetétek átlagos kamatlábai csökkentek, míg az eurobetéteké emelkedett az előző negyedévhez képest. A forint- és eurohitelek átlagos kamatlábai is mérséklődtek a vizsgált időszakban.

HÁZTARTÁSOK HITELÁLLOMÁNYÁNAK ALAKULÁSA

2024. március 27-én jelent meg a háztartások hitelállományának alakulását 2023. IV. negyedévig terjedően bemutató tájékoztató. A publikációban a háztartási hitelállományok fizetési késedelem szerinti megbontásának és az állományváltozás alakulásának összeállítására vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatás (a továbbiakban: HITREG) alapján történik, míg a hátralévő futamidőre és a szerződések darabszámára vonatkozó adatok a felügyeleti FINREP adatok szerint kerülnek bemutatásra.

A legutóbbi publikációtól kezdődően az idősorokból külön táblákban kerültek kiemelésre a babaváró hitelek. Az új táblákban az adatok a 2022. II. negyedévi vonatkozási időtől érhetők el idősorosán, negyedévenkénti bontásban.

További változás a publikált adatokban, hogy a háztartási hitelállomány fizetési késedelem szerinti megoszlását és a hitelállomány alakulását bemutató táblakészletekben az adatforrást képező HITREG adatszolgáltatás által lefedett adatkörök 2023. IV. negyedévtől történt bővülése következtében az adatok tartalmazzák a hitelintézet által vezetett fizetési számlán és a nem fizetési műveletek teljesítésére szolgáló, az ügyfél által bármikor hozzáférhető egyéb számlán kialakult negatív egyenlegeket is (ún. kényszerhiteleket).

A 2023. IV. negyedéves adatok alapján a háztartási hitelek folyósítása és törlesztése is nőtt az előző negyedévhez képest. A tárgynegyedévi folyósítás meghaladta a törlesztések összegét, így a háztartási hitelek állománya emelkedett. A legnagyobb összegben az áruvásárlási és egyéb fogyasztási hitelek állománya növekedett, ami leginkább a babaváró hitel állomány emelkedésének köszönhető.

2023. december végén a háztartási hitelek 1,5 százaléka volt 90 napon túli késedelemben, ami lényegében nem jelent változást a korábbi negyedévhez képest.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2024. március 5-én interaktív formában publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2023. december 31-ig bemutató idősort.

A hitelintézeti szektor 2023. IV. negyedév végén 10 bankcsoportból, 8 egyedi hitelintézetből, 2 hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozás alá eső pénzügyi vállalkozásból, valamint 9 fióktelepből állt.

A szektor konszolidált mérlegfőösszege a tárgynegyedév végén 90 493 milliárd forintot tett ki, amely 1,2 százalékkal magasabb az előző negyedévinél, és 11,8 százalékkal haladja meg az egy évvel ezelőtti értéket. A banki mérlegekben a két legjelentősebb eszköztípus továbbra is a hitelek és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, amelyek együttes állománya az eszközök 76 százalékát tette ki 2023. december 31-én. A forrásállomány több mint 3/4-ét adták továbbra is a betétek. A szektor szintű saját tőke pedig az idegen források 11,8 százalékát tette ki a tárgynegyedév végén.

A hitelintézeti szektor 2023 során elért konszolidált szintű nettó eredménye 1 929 milliárd forint volt, ami több, mint kétszerese a 2022. évi eredménynek. A kamateredmény növekedése több, mint 30 százalékos, a díj- és jutalékeredmény bővülése pedig közelíti a 20 százalékot az előző évhez képest. A működési bevételek éves szinten a működési költségeknél nagyobb mértékben emelkedtek (29,4 illetve 17,8 százalék). 2023 során szektorszinten az értékvesztés és céltartalékképzés

²⁰ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

összesen 235 milliárd forinttal csökkentette az eredményt, a tárgyévi nettó eredményhatása kevesebb, mint a fele az előző évi összegnek (548 milliárd forint). A nettó értékvesztés és céltartalékképzés 2023 végén a működési eredmény 9,9 százalékát tette ki a 2022 végén mért 33,2 százalékkal szemben. A nettó adóráfordítás (különadók nélkül) 316 milliárd forint volt 2023 végén, amely több, mint kétszerese az előző évi értéknek.

A teljes hitelállomány NPL-rátájának évek óta tartó csökkenési trendje kitartott, és 2023. IV. negyedév végé-re a teljes hitelállomány 2,6 százaléka süllyedt a nemteljesítő állományok aránya.

2023. IV. negyedév végén szektorszinten összesítve a – felügyeleti hatóság által megállapított – SREP többlet tőkekövetelményt is figyelembe vevő II. pilléres teljes tőkemegfelelési index 181 százalék volt, a II. pillér és a tőke-pufferek figyelembevételével számított teljes tőkemegfelelési index 136,8 százalék, mindkét érték stabil tőkehelyzetet mutat.

A likviditásfedezeti ráta (LCR) átlagos értéke 210 százalékra növekedett 2023. negyedik negyedév végére. A nettó stabil forrásellátottsági ráta (NSFR) számlálója és nevezője stabilan alakult szektorszinten, a mutató értéke a tárgynegyedév végére 148,7 százalék lett.

A hitelintézetek 2023 során nem konszolidáltan számítva összesen 1 451 milliárd forint nettó eredményt értek el, amely csaknem háromszorosa a 2022. évi értéknek. A kamateredmény mintegy 30 százalékkal lett magasabb, mint egy évvel korábban, a díj és jutalékeredmény ezalatt 8,9 százalékkal emelkedett. A kamatbevételek 79 százalékkal, a kamatráfordítások pedig 111 százalékkal haladták meg a tavalyi értéket. Az egyéb működési eredmény (egyéb tételek része) csaknem hatszorosára növekedett az előző évi értékhez képest, a növekedésben az osztalékbevételen felül jelentős szerepet játszott az eredménnyel szemben valósan értékelt pénzügyi instrumentumok átértékelési eredménye is. Az értékvesztés és céltartalékképzés eredményhatása 2023 során 23 milliárd forint nettó képzés, szemben az előző évi 461 milliárd forint nettó képzéssel.

A biztosítók 2023. IV. negyedéves prudenciális adatai és a kapcsolódó tájékoztató interaktív formában -- 2024. március 6-án került publikálásra.

2023. IV. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya meghaladta a 14,97 millió darabot, mely 1,1 százalékos növekedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szektor 2023. IV. negyedéves díjbevétele 360,1 milliárd Ft volt, amely 11 százalékkal több, mint az előző évi érték. 2023. IV. negyedév végén a biztosítók által kezelt biztosítási szerződésekhez kapcsolódó eszközök (befektetések) állománya az előző negyedévhez képest 6,3 százalékkal növekedett. Továbbra is jellemző, hogy a biztosítók eszközkitettséget három kategória, az államkötvény (45,2 százalék), a befektetési jegyek (39,1 százalék) és a készpénz és betétek (6,2 százalék) dominálják, hasonlóan az előző év azonos időszaki értékekhez. A biztosítók Szolvencia II értékelési elvei alapján számított tartalékai legnagyobb részét 2023. IV. negyedévben továbbra is az indexhez vagy befektetési egységekhez kötött életbiztosítások tartalékai teszik ki (63 százalék), amely nem változott az előző év azonos időszaki értékhez képest, míg az indexhez vagy befektetési egységekhez kötött életbiztosításokon kívüli életbiztosítások tartaléka az összes tartalék 22,2 százalékát adja, mely növekedést jelez az előző év azonos időszaki értékhez viszonyítva (22 százalék). A nem-életbiztosítások tartalékainak aránya a 2022. IV. negyedévihez (15 százalék) képest 2023. IV. negyedévben kismértékben csökkenve 14,8 százalékot ért el. A Szolvencia II kockázatalapú tőkekövetelmény szerinti, a szektor egészére az egyedi adatokból összesítve számított szavatolt tőke-feltöltöttségi szint 2023. IV. negyedévben 199,2 százalék, mely az előző év azonos időszakához képest 26,4 százalékpontos növekedést mutat, és továbbra is jóval meghaladja a prudenciálisan elvárt 150 százalékos követelményt.

Az MNB 2024. február 26-án publikálta a pénztárak 2023. IV. negyedéves adatokkal bővített idősorát és a kapcsolódó tájékoztatót interaktív formában.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 1 960,2 milliárd forintot, a magánnyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 306,7 milliárd forintot tett ki 2023. IV. negyedév végén. A kezelt vagyon az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében 21,3 százalékos, a magánnyugdíjpénztárak vonatkozásában 20,9 százalékos növekedést mutat az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport vagyona 15,7 százalékkal emelkedett 2023. II. negyedév végéhez képest. Az önkéntes nyugdíjpénztárak és magánnyugdíjpénztárak taglétszámának kismértékű csökkenése tovább folytatódott 2023-ban. Az előző év azonos időszakához viszonyítva az önkéntes nyugdíjpénztári tagok száma 1,7 százalékkal, a magánnyugdíjpénztári tagok száma 1,9 százalékkal alacsonyabb, ugyanakkor az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoportba tartozó pénztárak taglétszáma 5,2 százalékos növekedést mutat.

A tőkepiaci folyamatokat bemutató befektetési szolgáltatók kereskedési adatokról szóló idősor – amely havi rendszerességgel kerül publikálásra – 2024. január 8-án, február 7-én és március 7-én is megjelent a publikációs naptárnak megfelelően, legutóbb a 2024. januári adatokat tartalmazóan. A befektetési vállalkozások idősorainak 2023. IV. negyedévre vonatkozó publikációja, amely a 2023. december végén működő 10 befektetési vállalkozás mérleg, eredmény és szavatolótőke adatait tartalmazza, 2024. február 19-én vált elérhetővé. A befektetési alapok prudenciális adatai idősor – amely a felügyelt alapkezelők nettó eszközeinek összesített értékét mutatja be különböző bontásokban – 2024. február 22-én jelent meg. Az idősorokhoz szöveges tájékoztató nem készült.

FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

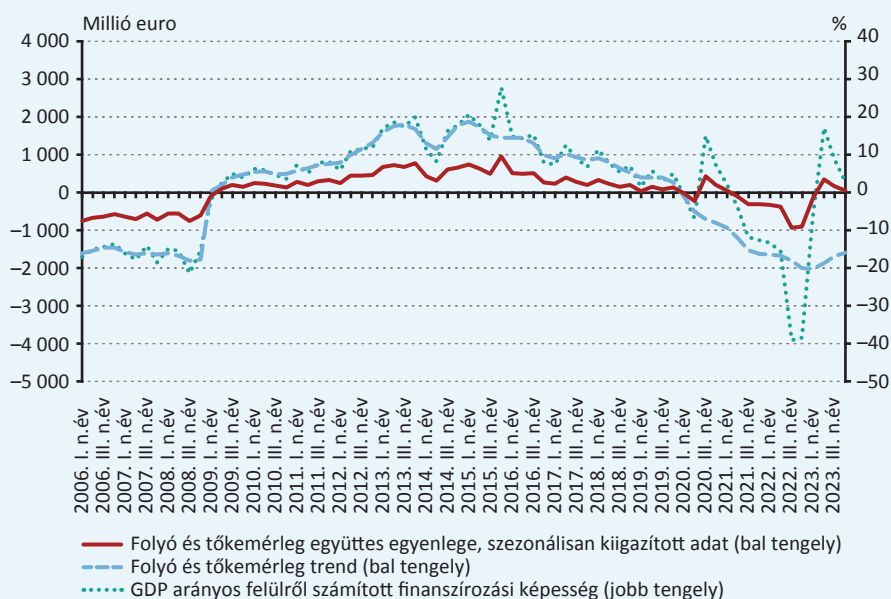
Az MNB 2024. március 27-én először publikálta a 2023. IV. negyedéves fizetésimérleg- és állományi statisztikákat, valamint a 2020., 2021. és 2022. év, illetve a 2023. I-III. negyedév revízióját. Emellett a külföldiek magyarországi közvetlen tőkebefektetés állományának [végső befektető országa szerinti bontása](#) már márciusban, T+15 hónapra megjelent az eddigi T+21 hónap helyett. Így a márciusi publikációval együtt elérhetővé váltak a végső befektető országára bontott 2022 végi állományi adatok SCV-k nélkül és SCV-ekkel együtt.

2023. IV. negyedévben a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) 283 millió euro volt a szezonális hatások kiszűrésével, a negyedéves GDP 0,5 százaléka. Szezonális kiigazítás nélkül a negyedéves nettó finanszírozási képesség -95 millió euro volt. A folyó fizetési mérleg egyenlege -180 millió euro volt a szezonális hatásoktól megtisztítva, a kiigazítás nélküli egyenleg -561 millió euro volt. A tőkemérleg egyenlege szezonálisan igazítva 543 millió euro, igazítás nélkül 466 millió euro volt.

A nemzetgazdasági nettó külföldi adósságállomány – a közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósság nélkül – 2023. december végén 28 835 millió euro volt, az éves GDP 14,7 százaléka. A nettó adósságállomány a tranzakciók 1 118 millió eurós adósságcsökkentő, valamint az átértékelődések 2 521 millió eurós adósságnövelő hatása következtében, 1 403 millió euróval nőtt az előző negyedévhez képest.

2023. december végén a nemzetközi tartalékok értéke 41 405 millió euro volt. A negyedik negyedévben a tartalékok nagysága 1 743 millió euróval nőtt az előző negyedévihez képest.

9. ábra
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség milliő euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

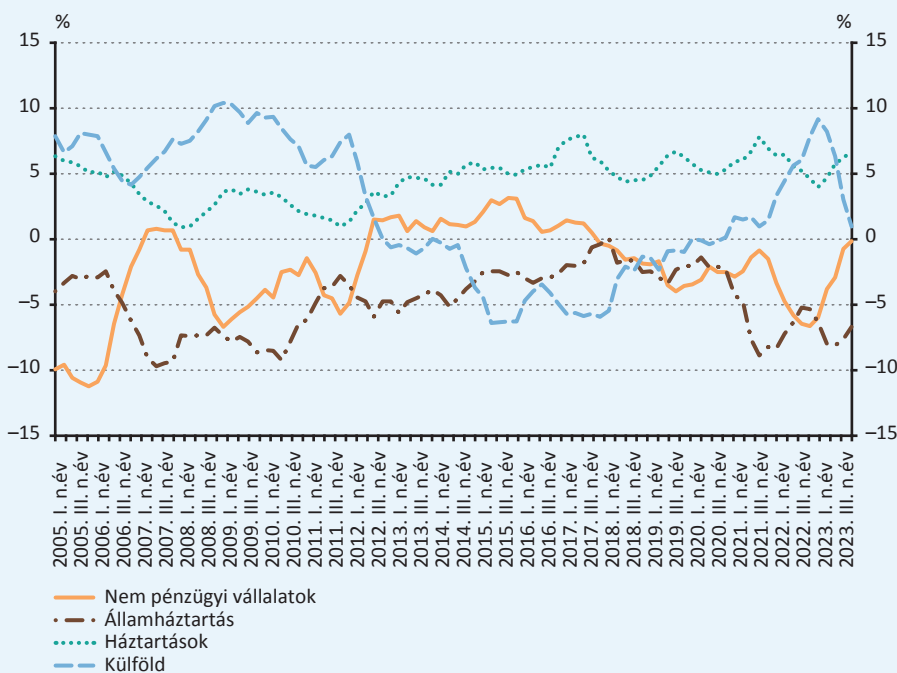
PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2024. április 2-án jelentette meg a 2023 IV. negyedévére vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A publikációban egyrészt frissültek az államháztartási és a háztartási szektor előzetes pénzügyi számlákban (2024. februárban) közölt adatai, másrészt bemutatásra kerültek a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld Magyarországgal kapcsolatos pénzügyi vagyonának főbb elemei és finanszírozási folyamatai.

Ennek alapján 2023-ban a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP -0,2 százalékát tette ki, az államháztartás nettó finanszírozási képessége Eximbankkal a GDP -6,7 százaléka volt. A háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 6,7 százalékát, a külföld nettó finanszírozási képessége a GDP 1,0 százalékát érte el. Az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számított adóssága az Eximbank adósságát is figyelembe véve a GDP 73,5 százaléka volt 2023 végén.

A nemzetközi elvárásoknak megfelelően a továbbiakban az MNB a pénzügyiszámla-statisztikában kizárólag az államháztartás részeként szerepelteti az Eximbankot, a pénzügyi vállalati, illetve a hitelintézeti szektorban az Eximbank adatai nem jelennek meg. A változtatás a 2024. évi átfogó adatfelülvizsgálat keretében valósul meg.

10. ábra
A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában (utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a Központi Statisztikai Hivatal a Pénzügyminisztériummal és az MNB-vel együttműködve elkészítette, és 2024. március 28-án kiküldte az Európai Bizottság számára Magyarország EDP-jelentését, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó fő statisztikai mutatókat tartalmazza. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi a pénzügyiszámla-statisztika keretében. A jelentésben az Eurostat döntésének megfelelően az Eximbank Zrt. is az államháztartás részeként kerül feltüntetésre, ami az államháztartás nettó finanszírozási igényét és maastrichti adósságát kismértékben módosítja.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2024. április 30.

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.